

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİM DALI**

**TRABZON HALKININ REKREASYON TERCİH ETKENLERİNİN
BELİRLENMESİ VE REKREASYON ALANI KATILIM
ENGELLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hüseyin KARAŞ

**TRABZON
Ağustos, 2022**

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİM DALI**

**TRABZON HALKININ REKREASYON TERCİH ETKENLERİNİN
BELİRLENMESİ VE REKREASYON ALANI KATILIM
ENGELLERİNİN İNCELENMESİ**

Hüseyin KARAŞ
ORCID: 0000 - 0003 - 4141 - 7761

**Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nce Yüksek Lisans Unvanı
Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

Tezin Danışmanı
Prof. Dr. Fatih BEKTAŞ
ORCID: 0000 - 0002 – 4569 - 4662

TRABZON
Ağustos, 2022

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Hüseyin KARAŞ

10 / 08 / 2022

ÖN SÖZ

Yaşamım süresince insanların fiziksel, ruhsal yönden kendilerini daha iyi hissedebilmeleri için monotonluktan kurtulup, hareket etmeleri gerektiğini tecrübe edindim ve gözlemledim.

Her anlamda sağlıklı olan bireylerin öz güvenleri artarak toplum önünde kendilerini daha iyi ifade ettiklerini, sosyalleştiklerini ve böylelikle hayatlarının kolaylaştığını gözlemledim. İnsanların doğumla başlayan yaşamlarının doğru yönlendirmelerle kalitesinin artacağı herkes tarafından bilinmektedir. Yapılan araştırmayla bilinçli ve programlı bir yaşam süren insan için rutin olan rekreasyonel etkinliklere katılımlarıyla; yaşamına dokunulmamış, düzgün bir programla hayatına yön verilmemiş bireylerin rekreasyon ile ilgili olumlu ve olumsuz tecrübeleri ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Araştırmanın sonucunda ulaşılmak istenen amaç; insanların rekreasyon hakkında bilinçlendirilip, rekreasyonel etkinliklere yönlendirilerek, yaşam kalitelerinin artmasını sağlamaktır. Trabzon İlinde daha önce Trabzon halkının rekreasyon alanı ve rekreasyonel etkinliklerle ilgili tecrübelerini ölçen bir çalışma olmadığından, bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağını düşünmekteyim.

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan, samimiyetini benden esirgemeyen, öğrencisi olduğum için kendimi şanslı ve değerli hissettiğim tez danışmanım Prof. Dr. Fatih BEKTAŞ hocama yardımları için saygılarımı sunuyorum. Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgileriyle bölümüme ilişkin bilgi düzeyimi, farkındalığımı arttıran Trabzon Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nde bulunan tüm değerli hocalarıma ve tezimle ilgili zaman mefhumu gözetmeden yardımını esirgemeyen Arş. Gör. Sabiha KAYA'ya minnettar kaldığımı belirtmek isterim.

Çalışmanın gerçekleşmesinde ve veri toplanmasında bana yardımda bulunan arkadaşlarıma ve katılımcı Trabzon halkına ayrıca teşekkür ederim.

Ömrümün her anında desteğiyle yanımda hissettiren aileme, yüksek lisans eğitimimde beni destekleyen iş arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Ağustos, 2022

Hüseyin KARAŞ

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÖZET.....	viii
ABSTRACT	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiii
1. GİRİŞ	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	2
1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	2
1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1. 4. Araştırmanın Varsayımları.....	3
1. 5. Tanımlar	3
2. LİTERATÜR TARAMASI	5
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	5
2. 1. 1. Rekreasyon Kuram ve Modelleri	5
2. 1. 1. 1. Akış Kuramı.....	5
2. 1. 1. 2. Fayda (Yarar) Teorisi.....	5
2. 1. 1. 3. Hiyerarşik Boş Zaman Kısıtları Modeli.....	5
2. 1. 1. 4. Öz Belirleme (Özerklik) Kuramı	6
2. 1. 1. 5. Yeniden Yaratma Teorisi.....	6
2. 1. 2. Boş Zaman, Serbest Zaman, Rekreasyon ve Önemi	6
2. 1. 3. Rekreasyon Alanı.....	7
2. 1. 3. 1. Trabzon Kentinde Bulunan Rekreasyon Alanları	8
2. 1. 3. 2. Rekreasyon Planlanması	11
2. 1. 4. Rekreasyonun Faydaları ve Rekreasyon Tercihleri:	12
2. 1. 5. Rekreasyonun Kısıtlayıcıları.....	14
2. 2. Literatür Taramasının Sonucu.....	16
3. YÖNTEM.....	19
3. 1. Araştırma Deseni.....	19
3. 2. Araştırma Grubu	19
3. 3. Verilerin Toplanması	20
3. 3. 1. Veri Toplama Araçları	20

3. 3. 1. 1. Kişisel Bilgi Formu.....	20
3. 3. 1. 2. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği (RATE)	20
3. 3. 1. 3. Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği (RAKE).....	21
3. 3. 2. Veri Toplama Süreci	21
3. 4. Verilerin Analizi	22
4. BULGULAR	23
4. 1. Katılımcıların Rekreasyon Alanı Tercih Etkenlerine İlişkin Bulgular.....	23
4. 1. 1. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri ile Cinsiyet İlişkisi.....	23
4. 1. 2. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenlerinin Yaşanan Yerle İlişkisi	24
4. 1. 3. Katılımcıların Beden Kitle İndeksleriyle Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Arasındaki İlişkisi	25
4. 1. 4. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri ile Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki İlişkisi.....	26
4. 1. 5. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri ile Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki İlişkisi.....	27
4. 1. 6. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri ile Hususi Araç Değişkeni Arasındaki İlişkisi.....	28
4. 1. 7. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri ile Sağlık Durumu Değişkeni Arasındaki İlişkisi	29
4. 1. 8. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri ile Spor Yapma Durumu ve Spor Yapma Sıklığı Değişkenleri Arasındaki İlişkisi.....	30
4. 1. 9. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri ile Rekreasyon Alanına Geliş Nedeni Arasındaki İlişkisi	31
4. 2. Katılımcıların Rekreasyon Alanı Katılım Engellerine İlişkin Bulgular.....	33
4. 2. 1. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Cinsiyetle İlişkisi	33
4. 2. 2. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Yaşanan Yerle İlişkisi.....	34
4. 2. 3. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Katılımcıların Beden Kitle İndeksleri ile İlişkisi.....	35
4. 2. 4. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Aylık Gelir Değişkeni ile İlişkisi.....	36
4. 2. 5. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Eğitim Düzeyi Değişkeni ile İlişkisi.....	37
4. 2. 6. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Hususi Araç Değişkeni ile İlişkisi	38
4. 2. 7. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Sağlık Durumu Değişkeni ile İlişkisi.....	39
4. 2. 8. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Spor Yapma Durumu ve Spor Yapma Sıklığı Değişkenleri ile İlişkisi	39
4. 1. 9. Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri ile Rekreasyon Alanına Geliş Nedeni Arasındaki İlişkisi	41
5. TARTIŞMA	43
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	49
6. 1. Sonuçlar	49

6. 2. Öneriler	50
6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler.....	50
6. 2. 2. İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler	51
7. KAYNAKLAR.....	52
8. EKLER.....	55
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ	64

ÖZET

Trabzon Halkının Rekreasyon Tercih Etkenlerinin Belirlenmesi ve Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin İncelenmesi

Rekreasyonel faaliyetler bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlıklarını geliştirir kazandırır. Kişisel beceri ve yeteneğin gelişmesini sağlar. İnsanı sosyalleştirir ve mutlu eder. Çalışma başarısı ve iş verimini artırır. Toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlayarak demokratik toplumun yaratılmasına imkân sağlar. Bütün bunların sağlanması için öncelikle rekreasyon alanlarının ihtiyaca göre doğru bir şekilde planlanması gerektiği düşünülmektedir. Bu araştırma Trabzon halkının rekreasyonel aktivite tercihlerinin belirlenmesini ve rekreasyon alanı katılım engellerinin ve olumsuzlukların değerlendirilmesini sağlayıp bu yönde yapılacak çalışmalara ışık tutmak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada nicel araştırma yaklaşımlarından betimsel tarama deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Trabzon İlinde bulunan 18 yaş üstü 400 birey oluşturmaktadır. Çalışmada veriler araştırmacının hazırladığı Kişisel Bilgi Formu, Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği (RATE) ve Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği (RAKE) kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 23.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiş ve bağımsız gruplar t testi ile tek yönlü ANOVA analizlerinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın sonuçları incelendiğinde: Rekreasyon alanlarında kadınlar ve gezi yapmak için gelenler fiziki imkanlar ve güvenliğe; erkekler ve fazla kilolu olanlar, etkinliklere arkadaşlarıyla katılmaya önem vermişlerdir. Rekreasyon alanlarının yerleşim yerlerine yakınlığı ve sportif çeşitlilik katılımcılar için önemlidir. Tesislerin fiziki imkanlarını yetersiz bulanlar spor yapmamayı tercih etmişlerdir.

Araştırmanın sonuçları göz önünde bulundurularak rekreasyon alanlarının yerleşim yerlerine yakın planlanması yapıp, kentten uzak konumdaki alanlar için yeterli ulaşım sağlanmalı; tesisler günümüze uygun restore edilip, fiziki imkanlarının artırılması sağlanmalıdır. Geçmişten günümüze kentin yöresel özelliklerini, kültürünü, doğal ve tarihi alanlarını ön plana çıkaracak; yöreyi ülkede ve yurt dışında temsil edecek turizmi geliştiren çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca insanlara fiziksel yarar sağlarken, ruhsal yarar da sağlamak adına, rekreasyon alanları mümkün olduğunca doğa ile iç içe inşa edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon ve Faydaları, Rekreasyon Alanı, Rekreasyon Planlanması, Trabzon, Rekreasyon Tercihleri, Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri

ABSTRACT

Determination of Recreation Preference Factors of Trabzon People and Examination of Recreational Area Participation Barriers

Recreational activities improve the physical and mental health of individuals. It enables the development of personal skills and abilities. It socializes people and makes them happy. Increases work success and work efficiency. It enables the creation of a democratic society by providing social solidarity and integration. In order to achieve all these, it is thought that the recreation areas should be planned correctly according to the needs. This research was carried out in order to determine the recreational activity preferences of the people of Trabzon and to evaluate the barriers and negativities of participation in the recreation area and to shed light on the studies to be done in this direction.

In the research, descriptive survey design, one of the quantitative research approaches, was used. The sample of the study consists of 406 individuals over the age of 18 in Trabzon. In the study, the data were obtained by using the Personal Information Form prepared by the researcher, the Factors of Recreation Preference Scale (RATE) and the Recreation Area Participation Barriers Scale (RAKE). The obtained data were analyzed using the SPSS 23.0 package program and independent groups t-test and one-way ANOVA analyzes were used.

When the results of the research are examined: Women in recreation areas and those who come to make trips depend on physical facilities and security; men and those who are overweight gave importance to participate in the activities with their friends. The proximity of the recreation areas to the settlements and the sportive diversity are important for the participants. Those who found the physical facilities of the facilities insufficient preferred not to do sports.

Considering the results of the research, recreation areas should be planned close to the settlements and adequate transportation should be provided for the areas far from the city; The facilities should be restored in accordance with the present day and their physical facilities should be increased. It will highlight the local characteristics, culture, natural and historical areas of the city from past to present; Studies that develop tourism that will represent the region in the country and abroad should be carried out. In addition, recreation areas should be built in harmony with nature as much as possible in order to provide physical benefits to people and spiritual benefits.

Keywords: Recreation and its Benefits, Recreation Area, Recreation Planning, Trabzon, Recreation Preference Factors, Recreation Area Participation Barriers

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Trabzon Kentinde Bulunan Rekreasyon Alanları.....	9
2.	Araştırma Grubuna İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler.....	20
3.	Araştırmanın Değişkenlerine İlişkin Betimsel İstatistikler.....	23
4.	Katılımcıların Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları.....	24
5.	Rekreasyon Alanı Tercih Etkeninin Yaşanan Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	25
6.	Rekreasyon Alanı Tercih Etkenlerinin BDİ Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	26
7.	Rekreasyon Alanı Tercih Etkenlerinin Aylık Gelir Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	27
8.	Rekreasyon Alanı Tercih Etkenlerinin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	28
9.	Katılımcıların Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Hususi Araç Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları.....	29
10.	Rekreasyon Alanı Tercih Etkenlerinin Sağlık Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	29
11.	Katılımcıların Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları	30
12.	Rekreasyon Alanı Tercih Etkenlerinin Spor Yapma Sıklığı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	31
13.	Katılımcıların Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Rekreasyon Alanına Geliş Nedenlerine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları	32
14.	Katılımcıların Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları.....	34
15.	Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Yaşanan Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	35

16.	Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin BDİ Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	36
17.	Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Aylık Gelir Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	37
18.	Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	38
19.	Katılımcıların Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Hususi Araç Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları.....	38
20.	Katılımcıların Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Sağlık Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	39
21.	Katılımcıların Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları	40
22.	Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Spor Yapma Sıklığı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	40
23.	Katılımcıların Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Rekreasyon Alanına Geliş Nedenlerine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları	41

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Trabzon ili haritası.....	4

KISALTMALAR LİSTESİ

- RAKE** : Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri
RATE : Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri
TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu
TDK : Türk Dil Kurumu
TV : Televizyon

1. GİRİŞ

Bilindiği gibi zamanla teknolojinin yararları kadar insan üzerindeki zararları gün geçtikçe anlaşılmıştır. Hareketsiz kalıp, yaşam kalitesi düşen insan, bu durumu günlük hayatında tecrübe edinmiştir. Bu durumdan kurtulmak için rekreasyona duyulan ihtiyaç ortaya çıkmış ve rekreasyon insanın imdadına yetişmiştir. Gelişen dünyada insanların rekreasyonel faaliyetlerde bulunmasıyla elde ettiği kazanımların ve serbest zaman kavramının önemi anlaşılacak artmıştır.

Rekreasyon günlük çalışma yükü, rutin yaşam şartları veya olumsuz çevresel nedenlerden olumsuz etkilenen insanın, fiziksel ve ruhsal sağlığını geri kazanmak, korumak veya sürdürebilmek aynı zamanda zevk almak amacıyla, çalışma ve yaşamsal ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız serbest zaman içinde gönüllü olarak bireysel ya da grupla seçerek yaptığı doyum sağlayıcı faaliyetlerdir (Karaküçük, 2005).

Rekreasyon kavramı, toplumsal ve kültürel değerlere göre farklılık gösterse de sosyolojik anlamda insanların kendileri için ayırdıkları, dinlenme, kendini geliştirme, eğlenme, herhangi bir sosyal deneyime katılma gibi özgürce kullanabilecekleri zaman olarak tanımlanmaktadır (Kömürcü, 2007). İnsanların yaşamak için şehir merkezlerine yönelmeleri ve buralarda nüfusun artması doğal alanların bozulmasına ve insan hayatındaki değişimlere neden olmaktadır. Her geçen süre toplumları teknolojik anlamda geliştirse de insanların tekdüze yaşamalarına sebep olmuştur. Rekreasyonel anlamda yapılan çalışmalar bu olumsuzlukları ortadan kaldırmaya yönelik olmalıdır.

Yaşamlarında düzenli ve aktif spor yapan bireylerin bedensel olarak sağlıklı bir bünyeye sahip olacakları uzun zaman önce bütün dünya tarafından kabul edilmiştir. Hareket etmenin, sporun insan üzerindeki yararı sadece fiziksel sağlıkla kısıtlanmamalıdır. Ayrıca insan üzerinde ruhsal sağlık, bulunduğu toplumla olumlu ilişkiler, karşılaşılan problemlerle mücadele etme ve yaşamdan haz alma gibi bedensel olmayan yararları da bilinmektedir. Spor etkinliklerinin dışında rekreasyonel etkinliklerin de bireylerin stresten kurtulmasına, ferahlamasına ve ruhsal olarak yenilenmesine desteği azımsanmamalıdır. Bireylerin sosyal medya, televizyon ve diğer kitle iletişim araçlarıyla rekreasyonel etkinlikler konusunda bilinçlendirilip; rekreatif tercihleri belirlenmelidir.

Rekreasyonel kısıtlayıcıların azaltılması ya da yok edilmesiyle de rekreasyona katılımın önü açılacak; rekreasyon konusunda bilinçlendirilen insanların tercihlerine göre rekreasyon alanları planlanacaktır.

Bu yönde yapılan çalışmalar il bazında özelleştirilerek yapılırsa; çalışmaların daha planlı olacağı düşünülmektedir. Trabzon İlinde rekreasyonel alan ve faaliyetlere duyulan ihtiyacı belirleyip önündeki engellerin kaldırılmasına bu çalışmayla ışık tutmak hedeflenmiştir. Bu bağlamda çalışmamızda Trabzon'un fiziksel ve kültürel farklı özelliklerine değinilmiştir.

Trabzon; Karadeniz Bölgesinin Doğu Karadeniz bölümünde yer alan kenttir. Sosyo-kültürel özellikleri, coğrafi konumu, tarihi yapısı, piknik alanları, doğal alanları (sahili, akarsuları, yaylaları, iklimi, bitki örtüsü), turizmi ve ekonomisi ile ülke için önemli konuma sahiptir (Yılmaz, 2019). Genel anlamda bakıldığında yapı olarak Trabzon, Rekreasyon alanlarına ve faaliyetlerine uygun bir ildir.

Günlük hayatın tekdüzeliğinin, stresinin yanında iklime (bulutlu ve yağmurlu gün sayısının uzun oluşu, havanın gün içinde değişkenlik göstermesi) bağlı olarak Trabzon insanının fevri (asabi) bir yapıya sahip olduğu bilinmektedir. Bazı değişkenler gibi iklim de toplumun karakterini etkileyen coğrafi özelliklerdendir (Alptekin, 2013). Ayrıca bu durumun da Trabzon halkı için rekreasyonel alanlara ve faaliyetlere duyulan ihtiyacı ortaya koyduğu düşünülebilir. Planlı bir şekilde yapılacak olan rekreasyon alanları ve faaliyetlerinin Trabzon halkının yaşam kalitesini artıracak, coğrafi şartlara bağlı asabi karakteristik yapısının yumuşayacağı düşünülmektedir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Trabzon halkının rekreasyon tercih etkenlerini belirlemek ve rekreasyon alanı katılım engellerini incelemektir. Bu amaçla araştırma hipotezleri aşağıda belirtilmiştir.

1. Katılımcıların rekreasyon alanı tercih etkenleri incelendiğinde farklı demografik bilgiler arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
2. Katılımcıların rekreasyon alanı katılım engelleri incelendiğinde farklı demografik değişkenler arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. Burada bahsedilen demografik özellikler: yaş, cinsiyet, ikamet, kardeş sayısı, boy, kilo, gelir ve eğitim düzeyi, medeni durum, ikamet edinilen yer kime ait olduğu, hususi aracın olup olmama durumu olarak belirlenmiştir.

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Bu araştırmayla Trabzon halkının rekreasyon tercih etkenleri belirlenip, rekreasyon alanı katılım engelleri incelenerek; Trabzon halkı için ihtiyaç duyulan rekreasyon alanlarının yapılmasını ve var olan rekreasyon kısıtlayıcılarının tespit edilerek yetkili mercilerce ortadan kaldırılmasına ışık tutmaktır. Çalışma sonucunun, planlanacak rekreasyon alanlarına ve etkinliklerine olumlu etki edeceği düşünülmektedir. Trabzon halkının rekreasyon tercihlerinin ve rekreasyon alanı katılım engellerinin belirlenmesine yönelik ilk çalışmadır.

Araştırmadan elde edilen bulgular literatüre ve uygulayıcılara anlamlı ve önemli katkılar sağlayacaktır. Ayrıca çalışmanın insanların fiziksel ve ruhsal gelişimini güçlendirdiği gibi rekreasyon plan ve programlarının yetkililerce daha etkin rekreasyonel çalışmalar planlamasına

referans oluşturması amaçlanmıştır. Böylece bireylerin etkinliklere bilinçli katılımları gerçekleşeceği düşünülmektedir.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma Trabzon ili ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın verileri, 18 yaş üzeri bireylerin demografik bilgi formuna ve ölçek maddelerine verdikleri cevaplarla sınırlıdır.
3. Araştırma rekreasyon tercih etkenleri leği ve rekreasyon katılım engelleri leği ile sınırlıdır.
4. Araştırma 2021 yılında toplanan verilerle sınırlıdır.
5. Covid-19 pandemisinin tüm dünyayı etkisi altına alması ve çalışma süresince de bu pandeminin devam ediyor olması çalışmayı etkileyen en önemli sınırlılıklarındandır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

1. Katılımcıların, görüşlerini beyan ederken zgr ve samimi oldukları.
2. Katılımcıların araştırmanın amacını ve görüşme sorularını doğru bir şekilde anlayıp cevaplandırığı varsayılmıştır.
3. Araştırmaya katılan bireylerin demografik bilgi formu ve ölçek maddelerini objektif olarak ve içtenlikle yanıtladıkları varsayılmaktadır.
4. Trabzon İlinde yaşayan katılımcıların Trabzon İlini iyi tanıdıkları, ilde bulunan rekreasyon alanları ve rekreasyonel etkinlikler konusunda iyi birer gözlemci oldukları ve bunları doğru şekilde tanımlayabildikleri varsayılmaktadır.

1. 5. Tanımlar

Boş Zaman: Günlük ihtiyalardan sonra arta kalan, yaşamsal zorunlulukların olmadığı çalışma dışı zamandır (Kılbaş, 2010).

Serbest Zaman: Bireyin bütün zorunlulukları bittikten sonra kendi tercih ettiği etkinliklerle geçirdiği zamandır (zbey & Çelebi, 2009).

Rekreasyon: Katılımcıya bedensel, ruhsal, kendine özgü katkı sağlayan, herhangi bir baskı altında kalmadan, bireyin isteğiyle yaptığı, bireye doyum sağlayan ve serbest zamanda yapılan faaliyetlerdir (Akgl, 2017).

Spor: İnsanın belli kurallara bağlı olarak bedensel faaliyetlerini, yeteneklerini, mental, ruhsal ve toplumsal tutumlarını geliştiren, kişinin niteliklerini bu kurallara göre yarıştıran bir olgudur (Amman, 2000).

Trabzon: Türkiye'nin Karadeniz Bölgesinin, Doğu Karadeniz bölümünde, (39 derece 43 dakika doğu boylamında ve 41 derece 00 dakika Kuzey enleminde) yer alır. 4685 km bir alana sahiptir. 18 ilçe ve 708 mahalleye sahiptir. TÜİK verilerine göre 2022 yılına ait nüfusu 820.314'tür (TÜİK, 2022).

Şekil 1. Trabzon ili haritası

2. LİTERATÜR TARAMASI

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Rekreasyon teorilerinde; genelde ihtiyaçların sağlanması, doyum almak, iyi oluşla birlikte topluma yararlı olma gibi değerler ve sonuçlara değinilmiştir.

2. 1. 1. Rekreasyon Kuram ve Modelleri

2. 1. 1. 1. Akış Kuramı

1975 yılında akış kuramı Csikszentmihalyi tarafından öne sürülmüştür. Rekreasyonel aktiviteye katılan kişinin içsel motivasyonu ile hangi tecrübeleri edindiğini göstermek için yapılmış bir çalışmadır. Kişilerin aktivite yaşantılarının farklılık gösterdiğine denk gelinmiştir. Kişilerin aktivitelere katılımda karşılaştıkları zorluklar kendi yetilerine göre üst seviyelerde, istikrarlı ve derin psikolojik durum olarak adlandırılır. Bir aktiviteye başlamadan önce bireyler zorluklar yaşayabilir fakat zamanla aktiviteye uyum sağlar. Hedefe ulaşılacak yollar çözülür ve aktivite kolaylaşır (Nakamura & Csikszentmihalyi, 2009). Her aşaması zorlaşan aktivitede her aşamayı ayrıca çözerek bir üst hedefe kolayca ulaşım sağlanır.

2. 1. 1. 2. Fayda (Yarar) Teorisi

İnsanın ve içinde bulunduğu toplumun iyiliği için üst seviye değerlerde standart sağlamayı amaçlamıştır. Rekreasyonel aktivitelerin insan yaşamına olumlu katkıları olduğunu savunur. Bunlar haz almak, olumlu insan özellikleri, kazanma, gelişim, sosyalleşme vb. insani gelişimlerdir.

Fayda (yarar) Teorisi: İnsanın ve içinde bulunduğu toplumun iyiliği için üst seviye değerlerde standart sağlamayı amaçlamıştır. Rekreasyonun bir güç olarak insan yaşamına olumlu katkıları olduğunu savunur. Bunlar haz almak, olumlu insan özellikleri, kazanma, gelişim, sosyalleşme vb. insani gelişimlerdir (Karaküçük, 2017). Rekreasyonun bu olumlu kazanımları toplumdaki zararlı kalıntıları yok eder ve sistemli şekilde yaşam kalitesini yükseltir.

2. 1. 1. 3. Hiyerarşik Boş Zaman Kısıtları Modeli

Açık alan rekreasyonu aktivitelerine katılım sağlayan bireylerin maddi ve toplumsal durumunu araştırmayı amaçlamıştır. İnsanların serbest zaman tercihleri ve serbest zaman kısıtlamalarını ortadan kaldırmak da ve insanların hayat standartlarını üst seviyelere çıkarabilmektedir (Nyaupane & Morais, 2004). Engellerle ilgili teoriler sayesinde kısıtlamalar ortadan kalkar ve kolay katılım ile rekreasyon eğitimi sağlanmış olur.

Yapısal kısıtlar: İnsanın kendi denetiminde olmayan, dış etkenlerin neden olduğu engellerdir. İklimsel problemler, rekreasyon alanların bulunduğu coğrafi konum, ekonomik problemler vb. kısıtlamaları kapsar (Walker & Virden, 2005).

Bireysel kısıtlar: Adından da anlaşılacağı gibi seçeneklerimize engel olan kendimizle ilgili ruhsal kısıtlamalardır. Katılımcı bu durumundan ötürü kendini yetersiz hisseder (Brown & Hansen, 2001).

Bireylerarası kısıtlamalar: Rekreasyon etkinliklerinin gerçekleşeceği toplumsal çevrenin ve bu çevreyle olan ahengiyle alakalıdır. Etkinliğe katılan kişiler, katılım konusunda etkinlik çevresinden olumsuzluklar görüyorsa bireylerarası kısıtlamalardan bahsedilmektedir (Caroll & Alexandris, 1997).

2. 1. 1. 4. Öz Belirleme (Özerklik) Kuramı

Serbest zamanda yapılan aktivitelere kişinin kendini motive etmesinin olumlu katkısından bahseder ve kişinin iyi oluşuyla birlikte sağlıklı psikolojiye ulaşımını ortaya koyar (Ryan & Deci, 2000).

2. 1. 1. 5. Yeniden Yaratma Teorisi

Rekreasyona katılım, insanda beynin ve beden bütünlüğünü ve uyumunu sağlar. Bu uyum insanda denge ve yeniden yaratılma hissinin neden olduğu geçici bir uyumdur. Böylelikle rekreasyonel odaklanma gerçekleşir (Frank, 2003).

2. 1. 2. Boş Zaman, Serbest Zaman, Rekreasyon ve Önemi

İnsanın günlük iş ve ihtiyaçları için harcanandan sonra kalan vakte boş zaman denir. İşten arda vakit kalması bireyin bu kalan vakitte hiçbir şey yapmayacağı anlamı taşımaz. Tam da bu noktada boş ve serbest zamanın ayırt edici özelliği ortaya çıkar. Boş kelimesi bazı araştırmacılara göre kelime anlamı da üzerinde, zaman kavramıyla ilgili insanlarda değersiz algısı oluşturabilir. Zaman kavramının başına serbest sıfatı geldiğinde bu algı tamamen değişir ve kişinin işten artırdığı, hür olduğu, günlük hayatın sınırlılıklarının olmadığı süreyi temsil eder (Gökçe, 2020). Rekreasyon işten arda kalan bahsi geçen vakitte bireyin gönüllü katıldığı, bu vakti etkinliklerle değerlendirdiği, doyuma ulaşp, bireye kazanımlar sağladığından bahseder (Kılbaş, 2010).

Rekreasyonun özellikleri:

- Kişi rekreasyon faaliyetlerinde istekli olmalıdır.
- Rekreasyon aktivitesi bireye hür olma duygusunu yaşatır.
- Bireyin katıldığı aktiviteyi devam ettirmesi yine bireyin isteğine bağlıdır.
- Farklı cinsiyet ve yaştaki bireylerin iştirak edebileceği aktivitelerle insanlara fırsat tanınır.

- Rekreatyonel aktiviteler mutluluk ve doyum sağlar.
- Serbest zamanda yapılan fiildir.
- Aktif ve pasif olarak farklı iklim ve farklı alanlarda yapılır.
- Her insanda farklı hedefi olabilir ve geniş kapsamlıdır.

Gelişen teknoloji ve endüstrileşme ile iş için ayrılan süre azalmış, serbest zaman artmıştır. Günümüzde artan serbest zamanı en ergonomik şekilde kullanıp, üst düzeyde verim almak için rekreasyonun gerekliliği ortaya çıkmıştır (Ardahan, 2017).

Vakit, seçenek, gönüllülük, faaliyet (aktivite) rekreasyon tanımlamalarında bulunan başlıca kelimelerdir. Bilinçli katılım sağlar, haz veren, yapılırken doğal davranışlar barındıran, hislerimizi sergilediğimiz, eğlenceli olan, ruhu ve bedeni tazeleyen faaliyetlerdir (Karaküçük, 2017). Boş vakitlerde kişiyi zorlamadan yapılan, gönüllü olarak iştirak edilen bireyin hoşnut olduğu faaliyetlerdir. Aktivitede sonrasındaki ödül, yine aktiviteden elde edilen doyumun kendisidir.

Serbest ve istekli olduğumuz vakitlerimizde, rekreasyonel ihtiyaçlarımızı sağlayıp; beynimizi, vücudumuzu tazeleyerek bireyin ve toplumun yararını gözetten programlı faaliyetlerdir. (Tekin, 2017). Fiziksel ve ruhsal bakımdan kişiye yarar sağlayan rekreasyon, toplumdaki sağlıklı insanların var olmasında ve iş veriminin artmasında son derece önemli etkiye sahiptir.

2. 1. 3. Rekreasyon Alanı

Şehirlerde halk için ihtiyaç olan; yeşil alanların, eğlenme ve dinlenme yerlerinin, mesire alanlarının, açık gösteri alanlarının, parkların, spor tesislerinin imar planına dahil edilerek halkın kullanımına sunulduğu yerlerdir (Uçar, 2021).

Bireye ait serbest zamanın değişim durumuna – süresine, katılım yöntemine, maddi imkanlara; mevsimlere, coğrafi konuma, kültürel şartlara, sosyal çevrenin yapısına göre değişir, şekillenir ve yapılır. Ayrıca ülkenin gelişmişlik düzeyi de rekreasyon alanlarının varlığı konusunda en büyük etkiye sahiptir (Gök, 2020).

Rekreasyon alanları ve spor tesisleri " herkes için spor " düşüncesiyle planlanıp, yapılacak olan spor ve fiziksel faaliyetler topluma sevdirmelidir. Buna bağlı olarak vatandaşların serbest zamanını rahatlıkla değerlendirebileceği, huzur bulacağı alanlar planlamaya dahil edilmelidir (Akgül, 2017).

Ülkemizde Kültür ve Turizm Bakanlığı rekreasyon alanını etkinlik konusunu 5'e ayırmıştır:

- Deniz ve Kum: Her türlü su aktivitelerini içerir (sörf, dalgıçlık, kürek, balıkçılık).
- Dağcılık ve Kış sporları: Kaya tırmanışı, buz pateni, kayak vb. aktiviteler.
- Tabiat ve Yeşil Turizm: Kamplar, avcılık, rafting, akarsu gezileri, traking, botanik, balıkçılık vb. doğada gerçekleştirilen aktiviteleri içerir.
- Sosyal Hayat İlişkileri: Festivaller, gruplarla yapılan eğlence amaçlı sporlar (tenis, golf, halı saha maçları, atıcılık vb.), karting, paraşüt.

- Kültür Sanat ve El işleri: Maket (model) yapımcılığı, takı ve el işleri,   ek çilik, resim, heykel, dans, müzik, tiyatro, sinema, bilimsel kamplar ve fuarlar vb. alanlarda yapılan faaliyetleri içerir (Rekreasyon alanı, 2022).

Başka bir çalışma da rekreasyon alanlarını 7 bölümde incelemiştir:

- Spor ve Oyun: Tenis, basketbol gibi bireysel ve takım sporları eğitsel oyunlar, dart, paint ball vb.
- Sanatsal Faaliyetler ve El İşleri: Resim, heykel, fotoğrafçılık, telk ri, dokumacılık, hasır örme, bakır işleme vb.
- Müzik İşleri: Koro grupları, halk müziği çalışmaları, jaz müziği çalışmaları, enstrüman vb.  alışmalar.
- Dans ve halk oyunları: Modern dans, bale, folklor.
- Sahne Etkinlikleri: Dans, festival, konser, şovlar, stand up, tiyatro vb. etkinlikler.
- Açık Hava Faaliyetleri: Piknik, kamp, rafting vb.
- Çeşitli Aktiviteler: Zihinsel aktiviteler, hobi bahçesi, forum, münazara vb. etkinlikler (Bucher, 1984).

2. 1. 3. 1. Trabzon Kentinde Bulunan Rekreasyon Alanları

Yerel yönetimlerin şehir planlarında spor tesisleri, rekreasyon alanları, parklar ve yeşil alanlar yer almalı ve var olan bu alanlar gerek görüldüğünde restore edilmelidir. Yerel yönetimlerin insanına kaliteli yaşam alanı sunması görev ve sorumluluğudur. Bu hizmetlerden faydalanmak da kişinin hakkıdır.

Trabzon İli Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer alır. 2012 senesinde 6360 sayılı kanunla büyükşehir statüsüne geçen illerimiz arasına girmiştir. Yerel yönetimler de Gençlik ve Spor Bakanlığı'na benzer şekilde vatandaşına spor ve rekreasyon hizmetleri sunmalıdır. Trabzon Büyükşehir Belediyesi yapısında, rekreasyon ve sosyal faaliyetlerle ilgili Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı, Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Sosyal hizmetler Dairesi Başkanlığı bulunmaktadır (Uçar, 2021).

Trabzon Büyükşehir Belediyesi 2020 – 2024 Stratejik Planı içerisinde stratejik amaç 5'in konusu incelendiğinde ‘ Gençlik, spor ve eğitim hizmetlerini desteklemek ve geliştirmek ’ yer almaktadır.

Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı 2024 Stratejik Planı'ndaki hedefler;

Hedef 1 (Amatör Spor Faaliyetlerini Geliştirmek)

- Spor Sahaları Yapmak
- Amatör Spor Kulüplerine Yardım Yapmak
- Başarılı Sporculara  d l Vermek
- Amatör Spor Kulüplerinin Kullandığı Tesislerin Eksiklerini Gidermek.

Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı ve Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı İşbirliği

Hedef 2 (Gençlerin Gelişimlerine İlişkin Faaliyetleri Artırmak)

- Gençlik Merkezi yapmak,
- Bilim Merkezi Yapmak,
- Münazara ve Çeşitli Yarışmalar Yapmak,
- Bağımlılıkla Mücadele Faaliyetleri Yapmak,

İnternet ve Kitap Okuma Alanları Oluşturmak (Trabzon Büyükşehir Belediyesi,2021).

Trabzon sahil şeridinde olmasından ötürü yerli ve yabancı birçok turistin tercih ettiği yerlerden biri haline gelmiştir. Yabancı turistin uğrak yeri olan Sümela Manastırı ibadet merkezi olarak öneme sahiptir. Trabzon'a ait turizm merkezleri, Sümela Manastırı, Uzungöl, Sera Gölü, Çalköy mağarası, Ayasofya, Gülbahar Hatun ve Ortahisar, Camiileri, Santa Harabeleri, Trabzon Surları, Kızlar Manastırı ve Atatürk Köşkü'dür. Ayrıca yaylaları da sahil şeridine yakın olması nedeniyle şehri cazibe merkezi haline getirmiştir.

Her yıl belirli günlerde Trabzon'un Şalpazarı, Çaykara, Köprübaşı, Akçaabat, Maçka, Düzköy, Vakfıkebir, Arsin, Yomra, Çarşıbaşı, Sürmene, Of gibi ilçelerinde bulunan yayla ve köylerde toplam 43 adet farklı şenlik ve festival düzenlenmektedir (Yılmaz, 2009). Geçmişten günümüze süre gelen bu şenlik ve festivaller yöre halkının rekreasyonel faaliyetlere uzun yıllar önce de ihtiyaç duyduğunun göstergesidir

Trabzon İlinde oryantiring 1, hava sporları 3, atıcılık 5, dağcılık 10, kano 1, su altı sporları 3, tosfed 4, okçuluk 1, yelken 8, yüzme 8 branşlarına göre son federasyon seçimlerindeki delege sayıları baz alınarak aktif kulüpler yer almaktadır (Federasyonlar ve Spor Kulüpleri, 2022).

Tablo 1. Trabzon Kentinde Bulunan Rekreasyon Alanları

Rekreasyon Alanı Türleri	Rekreasyon Alanları
Açık Rekreasyon Alanları	• Fatih parkı kış bahçesi (Ortahisar) • Ekopark (Ortahisar) • Çocuk Trafik Eğitim Pisti • Ortahisar Millet Bahçesi • Botanik Park • Yalıncağ Plajı • Ganita-Faroz arası Sahil Rekreasyon Alanı • At Çiftliği (Arsin) • Turizm Master Planı Projesiyle Tarihi Köprü Etrafında Karavan Park ve Çadır Park ve Mesire Alanı; DOKA Uyumlu Çalışmayla da Gölet, Macera Ormanı, Adrenalin Parkı Planlanmaktadır(Arsin) • Plaj Ve Aqua Park (Beşikdüzü) • Beşikdüzü İlçe Stadyumu • Zağnos Vadisi Parkı • Sera Gölü • Çal Mağarası • Adnan Menderes Parkı (Maçka) • Sahil Yürüyüş Yolu, Kadınlar Plajı ve İlçe Stadyumu (Sürmene) • Hürriyet Parkı Ve Sosyal Yaşam Alanı (Yomra)

Tablo 1'in devamı

Rekreasyon Alanı Türleri	Rekreasyon Alanları		
Açık Rekreasyon Alanları	• Pazarkapı Kentsel Tasarım Rekreasyon Alanı • Çukurçayır Doğa Park • Karlık İlkokulu Bahçesi Halı Sahası • Bordo Mavi Meydan • Akçaabat Millet Bahçesi • Akçaabat Sentetik Yüzeyle Atletizm Pisti • Mersin Plajı • Akçakale Plajı • Salacık Plajı • Turup Mesire Alanı (Araklı) • Pazarcık Mesire Alanı (Araklı) • Araklı İlçe Stadyumu • Araklı Sahil Yürüyüş Yolu	• İzmiş Mesire Alanı (Beşikdüzü) • Beşikdüzü Teleferik (çalışır durumda fakat; kullanılmamaktadır). • Sentetik Futbol Sahası (Çarşıbaşı) • Çarşıbaşı Millet Bahçesi ve Sahil Yürüyüş Yolu • Uzungöl Tabiat Parkı • Seyir Terası Vadi Çaykara Rekreasyon Alanı Projesi (Çaykara). • Şahinkaya Tırmanma Alanı • GSGM'ye Bağlı Olarak Düzenlenen Haçkalı Doğa Kampı (Düzköy). • Trabzon Boztepe Çay Bahçesi ve Parkı	• Sancak Mahallesi Bisiklet ve Yürüyüş Yolu (Yomra) • At Çiftliği (Maçka) • Şalpazarı Yürüyüş Yolu, Semt Sahası ve Doğancı Millet Bahçesi • Vakfıkebir Ekmek Temalı Millet Bahçesi, İlçe Plajı ve Sahil Yürüyüş Yolu • Canik Dere Şelalesi, Yürüyüş Yolu, Stadyum • Dereboyu Yürüyüş Yolu Ve Mesire Alanı, İlyan Halk Plajı, İlçe Stadı (Of)
Kapalı Rekreasyon Alanları	• Mehmet Akif Ersoy Kompleksi (Ortahisar) • Erdoğan Gençlik Merkezi (Ortahisar) • Planetarium (Gezegen Evi) ve Bilim Merkezi (Ortahisar) • Trabzon Akvaryum (Ortahisar) • Trabzon Forum AVM (Ortahisar) • 9 Adet Fitnes Salonu • Kadın Yaşam İstihdam Merkezi (yapım aşamasında) • Akçaabat Gençlik Merkezi • Akçaabat İlçe Kütüphanesi • Akçaabat Kapalı Spor Salonu	• Araklı Kapalı Spor Salonu • 2 Adet Fitnes Salonu (Araklı) • Arsin Gençlik Merkezi • Arsin Kapalı Spor Salonu • Beşikdüzü Kapalı Spor Salonu • 2 Adet Fitness Salonu (Beşikdüzü) • Çarşıbaşı Kapalı Spor Salonu • Düzköy Gençlik Merkezi • Hayrat Gençlik Merkezi ve Kapalı Spor Salonu • Kapalı Spor Salonu ve Sentetik Futbol Sahası • Maçka Gençlik Merkezi ve Kapalı Spor Salonu	• Kapalı Spor Salonu ve Yarı Olimpik Yüzme Havuzu (Sürmene) • Kapalı Spor Salonu, Fitnes Salonu, Gençlik Merkezi (Yomra) • Kapalı Spor Salonu, Gençlik Merkezi ve Fitness Salonu • Kapalı spor Salonu, Gençlik Merkezi ve Fitness Salonu (Vakfıkebir) • Macera Parkı, Tırmanma Duvarı, Zipline Aktiviteleri (Foley Mountain Otel Tonya) • Yarı Olimpik Yüzme Havuzu ve Gençlik Merkezi (Of)

Tablo 1'in devamı

Rekreasyon Alanı Türleri	Rekreasyon Alanları		
Tarihi Yerler ve İnanç Turizm Alanları	• Kızlar Manastırı • Tarihi Ayasofya Camii • Atatürk Köşkü • Gülbahar Hatun Camii • Akçaabat Orta Mahalle Konukevi	• Kaymaklı Manastırı • Trabzon Tarih Müzesi • Kuştul Manastırı • Pencereci Haşim Ağa Konağı (Araklı). • Sürmene Tarihi Memiş Ağa Konağı	• Trabzon Müzesi (Kostaki Konağı). • Trabzon Kalesi • Trabzon Şehir Müzesi • Küçük Ayvasıl Kilisesi • Vazelon Manastırı
Yaylalar Ve Milli Parklar	• Sultan Murat Yaylası (Çaykara) • Karastel Yaylası (Çaykara) • Altındere Vadisi Ve Milli Parkı • Haçkalı Baba Yaylası (Düzköy) • Hıdırnebi Yaylası (Akçaabat) • Hamsiköy	• Şimşirli Köyü (Maçka) • Sis Dağı Yaylası (Şalpazarı) • Lişer Yaylası (Maçka) • Karadağ Yaylası (Akçaabat) • Pazarcık Yaylası (Araklı) • Yeşilyurt-Yılantaş Yaylası (Araklı)	• Çakırgöl Yaylası (Maçka) • Çatma Obası (Tonya) • Harmantepe yaylası (Köprübaşı) • Kadırga ve Sazalan Yaylası (Tonya) • Kulindağı Yaylası (Maçka) • Lapazan ve Mavura Yaylası (Maçka)

2. 1. 3. 2. Rekreasyon Planlanması

Planlama rekreasyon alanında donanımlı ve uzman olan kişiler tarafından yapılmalıdır. Rekreasyonel aktivitelerin işten arda kalan serbest zamanda yapıldığı düşünüldüğünde, kişinin kendi isteği ile gönüllü olarak katılacağı aktiviteler olacağı göz önünde bulundurularak planlama yapılmalıdır. Rekreasyon planları bireyin kendine kalan vakti ne şekilde değerlendireceği, bireyin hangi tür rekreasyon faaliyetleriyle ilgilendiği ve bireyin eğlence anlayışına bağlı olarak yapılır (Kılbaş, 2010).

Program planında 2 önemli yönetime önem verilmiştir. Yöntemin biri planın ne şekilde olacağını ortaya koyarken uzmandan (programcı) yararlanır. Uzman bütün bilgi, donanımıyla topluma rekreasyon planını sunar. Diğeri ise temeli insan ve topluma dayanır, uzman (programcı) insanın rekreasyon ihtiyaçlarına cevap vermek için yardım eden konumundadır (Torkildsen, 1992). İkisinden de faydalanılır. Rekreasyonda planlama, ülke ya da yerel açıdan konuya bakar ve toplumdaki tüm insanları ayırmaksızın hedef olarak gereksinimlere cevap vermeye çalışır.

Rekreasyon planlanırken amaç ve amaca giden diğer yollar tespit edilerek uygun olanı seçilir, vizyon belirlenir şeklinde 4 safhadan meydana gelir.

Rekreasyon alanlarıyla ilgili planlamayı da tesis, açık alan, faaliyet, sahil ve ormanlık arazileri gibi alanların planlamasını yaparak ayırır (Çatalkaya, 2017). Rekreasyon planlanmasında yönetim en düzgün şekilde sağlanıp ortaya çıkabilecek problemler en az zararla atlatılmalıdır.

Trabzon kentine ait kıyı kullanıcılarının kıyı rekreasyon planlamasıyla ilgili yapılan çalışmada, kentte doldurulan kıyı alanlarının sahile ulaşımı zorlaştırdığı, insanların sahilleri kullanım verimliliğinin düştüğü tespit edilmiştir. Böylece insan – su ilişkisi koparılmıştır. Bu durum ile deniz Trabzon insanı için sadece görsel bir anlam ifade etmiştir. Kıyı alanları rekreasyonel anlamda kullanılmak istenirse; öncelikle kıyı-kent ulaşımı sağlanarak kent insanının özellikleri ve taleplerine göre veriler uzman kişilerce değerlendirilerek rekreasyon alanı planlaması yapılmalıdır (Işık & Demirel, 2014).

Bartın yaylalarının rekreasyonel açıdan incelendiği çalışmada; turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin bölge halkı için kalkınmada önem arz ettiği tespit edilmiştir. Doğal kaynaklarının sürdürülebilirliği için mantıklı çözümlerle rekreasyon planlaması yapılması gerektiğinden bahsetmiştir (Açıksöz & Topay, 2003).

Rekreasyon planlanmasıyla ilgili olarak oldukça eski yapılmış bir çalışmada, kentsel yönetimler sorumlu olduğu toplumun, sağlığı ve gelişimine katkı sağlayacak olan rekreasyon alanlarının, tesislerinin toplumu tatmini sağlayıp, sağlamayacağı sorusuna cevap aramıştır. Rekreasyon alanı çeşitlerinin ve konumunun seçiminden, rekreasyon alanı tesislerini geliştirme gibi bir çok konuda ekonominin verimli kullanımı önemlidir. Kurumlar, toplumun arz ve talebine göre rekreasyon hizmetlerinden en verimli şekilde faydalanıp, planlamaya dahil etmelidir (Davis, 1963). Bu çalışmadan anlaşıldığı gibi eski dönemlerde de rekreasyon planlamasında ekonomi, önemli bir kriter olmuştur.

2. 1. 4. Rekreasyonun Faydaları ve Rekreasyon Tercihleri:

Rekreasyon etkinliğini belirlemede, katılımcılar, yapılacak olan etkinlikten elde edilecek faydayı göz önünde bulundurarak rekreasyon etkinliğini tercih ederler. Rekreasyondan elde edilen fayda ve rekreasyon tercihi arasında bağ kurulması kaçınılmazdır. Bu nedenle fayda ve tercih kelimelerini rekreasyonla ilgili başlıkta bir arada bulundurabiliriz. Rekreasyona katılımın faydaları incelendiğinde fiziksel gelişim ve sağlık, mental ve duygusal sağlık, kişilik gelişimi, toplumsal uyum, estetik ve maneviyat, macera duygusu ihtiyacının giderilmesinden bahsedebiliriz. Ayrıca teori olarak rekreasyon kuramları konusunda da bahsettiğimiz fayda (yarar) teorisi bulunmaktadır (Karaküçük, 2017). İnsanın ve toplumun iyiliği için üst seviye değerlerde standart sağlamayı çalışır. Rekreasyonel aktivitelerin insana sağladığı olumlu katkılar üzerinde durur.

Bir çok çalışmada da rekreasyonun faydaları ve rekreasyon tercihi konularına bağ kurularak değinilmiştir. Artvin İli Kafkasör Yaylası'nda bulunan kent ormanının, şehir halkını rekreasyon tercihlerinin nedenleri araştırılmış, katılımcıların bu alanı sakinliğinden ötürü tercih ettiklerini; yaz

mevsiminde bütün insanların bu alana dinlenme ve mesire yeri olarak kullanmak için yoğun bir şekilde rağbet ettiği belirlenmiştir (Kurdoğlu, 2011).

Bu çalışmada insanlar bahsi geçen ormandan dinlenme maksadıyla ruhsal anlamda fayda sağladığı için ormanı tercih etmişlerdir.

Bireylerin rekreatif etkinliklere bilinçli katılımlarının incelendiği bir çalışmada, rekreasyonel faaliyetlerin, insanı kötü alışkanlıklardan uzaklaştırdığını, bireyin kendini geliştirmesine katkı sağladığını, insanı mutlu ettiğini düşünenler olduğu için tercih etmişlerdir (Mızrak & Tanyeri, 2018).

Ruh Sağlığının İyileşmesi İçin Rekreasyon isimli çalışma ile psikolojik sağlık problemlerini iyileştirmede rekreasyonun olumlu katkılarından ve işbirliğinden bahsedilmiştir. Psikolojik hastalıklar ile ilgili sektörde çalışanlar ve bu hastalığı olanlara rekreasyonel faaliyetlerin olumlu katkıları konusunda bilgi verilerek hastalığı bulunanlar rekreasyonel katılımcı olması sağlanmış; böylece çalışanlar hastaları rekreasyonel aktiviteye yönlendirmişlerdir. (Litwiller, White & Karen, 2016). Yapılacak olan rekreasyon aktivitesi öncesinde şahıslar bilinçli hale getirilerek aktivite tercihleri ve aktiviteden faydaları sağlanmıştır.

Üniversite öğrencileriyle ilgili bir çalışmada, rekreasyon faaliyetlerine katılmanın öğrencilerin hayatında akademik başarı sağladığının, toplumsal açıdan ve sağlık yönünden de yarar sağladığından bahsedilmiştir (Alexandra & Henchy, 2013). Eğitimle ilgili farklı bir çalışmada da rekreasyon faydalarının okulun tercih edilmesi ve okul memnuniyetinde etkisi olabildiği gibi öğrencilerin akademik başarısına ve zihinsel, fiziksel gelişimine katkısından da bahsedilmiştir (Andre & Williams 2017).

Rekreasyonun pazarlanması konulu bir çalışmada rekreasyon uzmanlarının rekreasyonel faaliyetlerden faydalanılması için halkı bu konuda bilinçli hale getirme görevinden bahsedilmiştir. Bu şekilde bilinçli hale gelen halk, rekreasyonel imkanlardan üst düzey şekilde faydalanarak rekreasyon tercih hakkını kullanacaktır. Ayrıca çalışmada rekreasyonun psikolojik, fiziksel, toplumsal, maddi olarak rekreasyonun farklı açıdan faydalarından bahsetmiştir (Parlak, 2000).

Rekreasyon alanlarıyla ilgili yapılan farklı bir çalışmada insanların ihtiyaç, istek ve tercihlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu (% 92) rekreasyonu gereksinim olarak görmüş ve yürüyüş, gezinmek, piknik yapmak, spor yapmak, çocuk oyun alanlarını kullanmak maksadıyla rekreasyon alanlarını tercih etmişlerdir (Yalçınayvuz & Yılmaz, 2016).

İstanbul'daki 3 açık hava rekreasyon alanı tercihi ile ilgili yapılan çalışmada katılımcıların rekreasyon tercihleri incelenmiş olup; tercih nedenleri alanın doğal bir yapıya sahip ve temiz olması olmuştur. Katılımcılar tercih ettikleri bu alanların doğasından ve temizliğinden faydalanmışlardır. Ayrıca yapılan ziyaretlerdeki bahse konu açık alanların bilinen yerler olması da tercih edildiklerinin göstergesidir (Sezer & Akova, 2016).

Kanada'da yaşlı erkeklerin rekreasyon etkinliklerine katılması yaşlı bireylerin rekreasyona olan bakış açısı, ihtiyaçları ve deneyimleri hakkında bilgi verilmesini sağlamıştır. Yaşlanan bedenin

farkındalığı, sağlığın önemi ve kazanılan fiziksel fayda yaşlı bireyleri rekreasyonel etkinliğe yönlendirmiştir (Lieschty, Dahlstrom & Rossow, 2014).

2. 1. 5. Rekreasyonun Kısıtlayıcıları

Serbest zamanın rekreasyonel içerikli faaliyetlerle kullanılmasının ve bu faaliyetlere katılımın önündeki engeller kısıtlayıcı nedenler olarak bilinir.

İnsanların rekreasyon alanı tercihlerinde ve katılım isteklerinde kendinden ya da çevresinden kaynaklı nedenler bulunur. Kişinin bu nedenlerin etkisinde kalmasıyla serbest zaman faaliyetleri değişiklik gösterebilir.

İnsanın serbest zaman faaliyetlerini sanayileşme, maddi gelir, eğitim ve öğretim, sağlıklı yaşam, bilimsel gelişmeler, kültürel değerler, serbest zamanın artması ve serbest zaman bilinci gibi etkileyebilir. Bahsi geçen bu nedenler rekreasyon aktivitelerine katılımı olumlu ya da olumsuz şekilde etkiler. Rekreasyonun önünde olumsuzluklar varsa kısıtlayıcılardan söz edebiliriz (Göral, 2017).

Rekreasyon kısıtlayıcılarını da şu şekilde ayırırız;

Evrensel rekreasyon kısıtlayıcıları: Maddi ve hukuksal sorunlar, dünyadaki bütün doğa sorunları bu kısıtlayıcıları kapsar.

Ulusal rekreasyon kısıtlayıcıları: Rekreasyon alanındaki problemler, insanların iş hayatındaki kısıtlayıcılar, yanlış eğitim politikaları, serbest zamanın planlanamaması üzerine yetersizlikleri kapsar.

Bölgesel rekreasyon kısıtlayıcıları: Toplumsal baskılar ve kültürel değerler, maddi sıkıntılar, coğrafi yapı ve iklim bu kısıtlayıcılardandır.

Kişisel rekreasyon kısıtlayıcıları: Bireyin değer ve inançları, kaygı, heyecan gibi ruhsal ve cinsiyet, gelir, eğitim gibi kişisel durumları kapsar (Karaküçük, 2017).

Statik rekreasyon kısıtlayıcıları: Serbest zamanla ilgili olumsuz düşüncelere sahip, yönetici konumunda ya da toplumda söz sahibi olan kişilerin ortaya çıkardığı rekreasyon engelleridir. İşe ayrılan zamanın artırılıp, serbest zamanın azaltılmasını isterler. Bu düşüncedeki yöneticilerden ötürü rekreasyon politikalarının hayata geçirilmesi zorlaşır (Brown & Hansen, 2001).

Dinamik rekreasyon kısıtlayıcıları: Bireysel ya da çevresel nedenlere bağlı olarak ortaya çıkar. dinamik kısıtlayıcılardan kişisel olanlara (psikolojik durum, yetenek veya bilgi eksikliği, maddi durum vb.) örnek verebiliriz. Dinamik kısıtlayıcılardan (ulaşım sorunları, spor tesislerinin yetersizliği, aile ve çevre tarafından kabul görmemek gibi toplumsal sıkıntılar) çevresel olanlara örnektir (Brown & Hansen, 2001; Jackson, 2005).

Diğer Rekreasyon kısıtlayıcıları:

Demografik Kısıtlayıcılar: Cinsiyet, yaş, ailevi durum, yaşamsal seçimler vb. insana has özellikler demografik kısıtlayıcılardır. Bu kısıtlayıcılar insanların rekreasyon katılımını ve seçeneklerini direkt ya da dolaylı olarak etkiler.

Sosyoekonomik Kısıtlayıcılar: Rekreasyon sosyal, çevresel yapıya bağlı olarak kişiler arasındaki ilişkiyle toplumun teşkilatlanıp, bir gruba dahil olarak ya da bireysel rekreasyon faaliyetlerini seçerek katılım sağlamasıyla oluşur. Rekreasyonel faaliyette bulunmada insanın ekonomisiyle birlikte sosyal çevresinin etkisi oldukça önemlidir.

Durumsal Kısıtlayıcılar: İnsanın olanak ve olanaksızlıklarından bahsetmektedir. Kişinin serbest zamanında hangi rekreasyonel faaliyete katılım sağlama durumunu belirler. Bireyin ikametinin kıy ya da kent olmasından, sahil ya da iç bölgede yaşama durumuna ve spor tesislerinin bulunması gibi bir çok imkanın varlığı ve bunların değerlendirilmesi rekreasyonel seçenekleri şekillendirmektedir (Jenkins & Pigram, 2004).

Kısıtlayıcıların varlığı ve sayısı rekreasyonel katılımı problem olacaktır. Bahsi geçtiği şekilde adlandırılan rekreasyon kısıtlayıcılarına, mevcut durum değerlendirildikten sonra belirlenip, gerekli müdahale zamanında yetkililerce yapılmalıdır. Böylece engeller giderilerek toplum için rekreasyonel alanlar kullanılır hale gelir.

Rekreasyonun faydaları gibi rekreasyon kısıtlayıcılarıyla da ilgili bir çok çalışma yapılarak kentlerdeki rekreasyon alanı engelleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öncelikle insanların serbest zaman aktivitelerine katılımlarının önünde belirlenen engellerle mücadele edilmelidir. Her yapılan çalışma yetkililer tarafından değerlendirilerek eksiklikler giderildiğinde çocuk ve gençlerimizin gelişimine, insanımızın da yaşantısına katkı sağlanacaktır. Daha önce rekreasyon kısıtlayıcıları ile ilgili rekreasyon kuramları başlığı altında teorilerden de bahsedilmiştir. Bunlar; hiyerarşik boş zaman kısıtları modeli, yapısal kısıtlar, bireysel kısıtlar ve bireylerarası kısıtlamalardır.

Trabzon kentine ait kıyı kullanıcılarının kıyı rekreasyon planlamasıyla ilgili yapılan çalışma bize rekreasyon planlamasının öneminden bahsederken aynı zamanda kentte doldurulan kıyı alanlarının sahile ulaşımı zorlaştırması sonucu insanların sahilleri rekreasyon alanı olarak kullanımı azaldığından bahsetmiştir (Işık & Demirel, 2014). Bu durum Trabzon kentindeki kıyı alanlarının rekreasyon amaçlı kullanımıyla ilgili engel olarak karşımıza çıkmıştır. Yapılacak olan rekreasyon alan planları ne kadar düzgün olursa, kentlerde meydana gelecek rekreasyon alanının yapısıyla ilgili engeller o derece azalacaktır.

Gençlerin rekreasyon etkinliklerine katılım engelleriyle ilgili yapılan bir çalışmada, tesis yetersizliği, ulaşım ağında problemler, maddi yetersizlikler ve kısıtlı zaman gibi engeller bulunduğu ortaya çıkmıştır (Akyol & Akkaşoğlu, 2020).

Yapılan çalışmalar ışığında rekreasyon kısıtlayıcıları ortaya çıktığı gibi rekreasyon kısıtlayıcılarının giderilmesi kadar, serbest zamanı planlayacak rekreasyon programcılığına da önem verilmelidir.

Yetişkinlerde boş zamandaki fiziksel aktiviteye yönelik algılanan engellerin incelendiği araştırmada motivasyon eksikliği, sağlık problemleri ve tesis eksikliği rekreasyon aktivitelerinin yapılması önünde engel teşkil etmiştir. Aynı çalışmada çevresel fırsatlar ve toplumsal destek sağlanarak bu engellerin ortadan kalkacağından bahsedilmiştir (Cerin, Leslie & Sugiyama, 2010).

Serbest zamanın doğru değerlendirilmesi konusunda sağlıklı toplumların var olması için bilinçli rekreasyonel tercihlerin sağlanması toplumun sağlıklı ve nitelikli yaşamı için önem arz eder. Bu nedenle bilimsel çalışmalar desteklenerek kısıtlayıcıların önüne geçilmeli ve uygun çözümler bulunmalıdır. Rekreasyona katılımın önündeki engellerin kaldırılmasından sonraki aşama rekreasyonel faaliyetlerin çok iyi bir şekilde planlanması olmalıdır. Unutulmamalıdır ki arz ve talepteki uyumsuzluklar, faaliyetin kalitesini düşüreceği gibi meydana gelen yoğunluk faaliyet alanlarına zarar verecektir.

Latino Kent sakinleri arasında boş zaman fiziksel aktivite üzerindeki kısıtlamaların incelendiği çalışmada düşük gelirli insanların rekreasyonel faaliyetlere katılımında ekonomik durumun engel teşkil ettiği ortaya çıkmıştır (Kimberly & Shiness, 2010).

Üniversiteyle ilgili bir çalışmada da ders dışı kalan zamanda rekreasyon kısıtlayıcılarından rekreasyon alanı imkanlarının düzensiz ve verimsiz serbest zamanın kullanımı akademik başarıyı olumsuz etkilemiştir (Kılıç, 2012).

Kentlerde bulunan parklardaki rekreasyon alanı kısıtlamalarının incelendiği bir çalışmada, rekreasyon alanı, tesisler, yeşil alan ve parklar kentlerde yer almasına rağmen rekreasyon faaliyetleri ile ilgili engeller bulunmaktadır. Bireyler arası kısıtlamalar bu engellerdendir (Stanis, Schneider & Anderson, 2009).

Serbest zamanın doğru değerlendirilmesi konusundaki gayretler, yönlendirmeler ile bilinçli rekreasyonel tercihlerin sağlanması toplumun sağlıklı ve nitelikli yaşamı için önem arz eder. Her konuda sağlıklı toplumların var olması, rekreasyonel katılımın önündeki kısıtlayıcılar ve problemler belirlenmelidir. Daha sonra engeller için gerekli mücadele ve uzlaşma sağlanarak yetkililerce konuyla ilgili uygun çözümler bulunmalıdır. Rekreasyon faaliyetlerinin uygulanabilmesi çalışmamız gibi bilimsel çalışmalar desteklenmelidir.

2. 2. Literatür Taramasının Sonucu

Bu çalışmayla Trabzon halkının rekreasyon tercihleri belirlenip, rekreasyon alanı katılım engelleri incelenerek Trabzon halkı için tespit edilen, ihtiyaç duyulan rekreasyonel alanların ve faaliyetlerin planlanması hedeflenmiştir.

Bu hedeflere yönelik taranan literatür sonucu ulaşılan bilgiler aşağıda özetlenmektedir.

Öncelikle kuramsal açıdan rekreasyon incelenmiştir. Csikszentmihalyi'nin ortaya attığı bir kuram olan akış kuramı; aktiviteye katılan her bireyin motivasyonu ile birlikte farklı tecrübeler elde ettiğine değinmektedir. Aktiviteye başlanmadan önce zorluk yaşansa da süre geçtikçe uyum sağlandığına değinilmiştir.

Daha sonra fayda teorisine değinilerek, rekreasyonel faaliyete katılım ile insanın tabi olduğu toplumun iyiliği için en üst seviyede standart sağlamayı amaç edindiğinden bahsedilmektedir.

Hiyerarşik boş zaman kısıtları modelinden söz edilerek açık alan rekreasyon faaliyetlerine katılan bireylerin maddi ve toplumsal durumu araştırılmaktadır (Nyaupane & Morais, 2004). İnsanların rekreasyon kısıtlarını ortadan kaldırarak, yaşam standartlarını yükseltmeyi amaç edinmektedir.

Öz belirleme (özerklik) kuramına değinilerek rekreasyonel faaliyetlerle kişinin kendini motive etmesinin olumlu sonuçları ortaya koyulmaktadır. (Ryan & Deci, 2000).

Yeniden yaratma teorisiyle rekreasyona katılımın insana sağladığı ruhsal ve fiziksel bütünlüğün rekreasyonel odaklanma gerçekleştirdiğinden bahsetmektedir (Frank, 2003).

Boş zaman, serbest zaman ve rekreasyon tanımları yapılarak aradaki fark ve önemleri konusu üzerinde durulmaktadır (Gökçe, 2020; Kılbaş, 2010).

Rekreasyon ve bağlantılı olduğu konular üzerine yapılan tanımlar, görüşler, çalışmalarda ortaya çıkan sonuçlar, bize rekreasyona farklı açıdan bakmamızı sağlamak amacıyla yapılmaktadır.

Rekreasyon alanı ele alınarak ne olduğu üzerinde durulup, farklı düşüncelere yer verilmektedir (Akgül, 2017; Gök, 2020; Bucher, 1984). Daha sonra son federasyon seçimlerinde belirlenen Trabzon'daki aktif kulüplere; Trabzon Büyükşehir Belediyesi strateji geliştirme biriminde var olan, diğer ilçe belediyelerinde de tespit edilen, mevcut ve proje durumunda olan rekreasyon alanlarına değinilmektedir.

Şehir planlamalarında rekreasyon alanlarının varlığından söz edilebilmesi adına rekreasyon planlamasının ne denli önemli olduğu üzerinde durulmaktadır. Yanlış şehir planı her alanda olduğu gibi rekreasyon alanında da önümüze engel olarak çıkacaktır (Kılbaş, 2010; Torkildsen, 1992). Bu nedenle daha en baştan şehir planlamaları önemsenerek, her alanda kentin ve vatandaşın ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yapılmasının gerekliliği üzerinde durulmaktadır.

Bartın Yayılları ile ilgili yapılmış bir çalışmada rekreasyon faaliyetlerinin coğrafi yapının, aynı zamanda halkın ihtiyaç ve isteklerine cevap verdiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Bunun üzerine doğal kaynaklarının sürdürülebilirliği için mantıklı çözümlerle rekreasyon planlaması yapılması gerektiğinden bahsedilmektedir (Açıksöz & Topay, 2003).

Farklı bir çalışmada yeryüzü şekilleri ve coğrafi özelliklerden faydalanan şehir planlamasının önemi vurgulanmak istenmektedir. Trabzon kentine ait kıyı kullanıcılarının kıyı rekreasyon planlamasıyla ilgili yapılan bu çalışmayla, kentte doldurulan kıyı alanlarının sahile

ulaşımı zorlaştırdığı, insanların sahilleri kullanım verimliliğinin düştüğü tespit edilmiştir (Işık ve Demirel 2014).

Yapılan bir çalışmada da rekreasyon alanlarıyla ilgili planlamada tesis, açık alan faaliyetleri, sahil ve ormanlık araziler gibi alanların planlamasını yaparak ayırmaktadır (Çatalkaya, 2017). Rekreasyon Yönetim Fonksiyonları). Kentin doğal yapısı, coğrafi özellikler, halkın tercihleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak şehir ve rekreasyon planlaması yapılması gerekliliğinden bahsedilmektedir.

Bireylerin rekreatif aktivitelere bilinçli katılımlarıyla ilgili yapılan araştırmada, rekreasyonel faaliyetlerin, insanı kötü alışkanlıklardan uzaklaştırdığını, bireyin kendini geliştirmesine katkı sağladığını, insanı mutlu ettiğini düşünenler bulunduğu için tercih edildiği ortaya çıkmaktadır. (Mızrak ve Tanyeri 2018).

Farklı bir çalışmada yine rekreasyonun olumlu yönlerine ruh sağlığını iyileşmesine katkısından ötürü değinilmiştir (Litwiller, White, Gallant & Hutchinson, 2016).

Üniversite öğrencileriyle ilgili bir çalışmada da, rekreasyon faaliyetlerin öğrencilerin akademik başarısına olumlu katkılarından, toplumsal açıdan ve sağlık yönünden de yarar sağladığından bahsedilmiştir (Alexandra & Henchy, 2013).

Rekreasyonel faaliyetlerden elde edilecek olan fayda (doyum, ruhsal ve fiziksel gelişim, sosyalleşme vb.) ile rekreasyon tercihinin belirlenmesi arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Bu nedenle insanların rekreasyon tercihlerini belirleyebilmek ve değerlendirmek için rekreasyon alanlarına önem verilmesinin gerekliliğinden bahsedebiliriz. Böylelikle kentlerin rekreasyon kısıtlarından olan rekreasyon alanı ve tesis yetersizliğinin de önüne geçilir.

Rekreasyon kısıtlayıcıları evrensel, ulusal, bölgesel, kişisel, statik ve dinamik kısıtlayıcılar olarak ayrılarak açıklanmıştır (Brown & Hansen, 2001; Jackson, 2005; Jenkins & Pigram, 2004).

Kısıtlayıcılarla ilgili bir çok çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar ile rekreasyon kısıtlayıcılarına çözüm bulunmak için rekreasyonun önündeki engeller belirlenmektedir.

Trabzon kentine ait kıyı rekreasyon planlamasıyla ilgili yapılan çalışmada rekreasyon planlamasının öneminden bahsederken aynı zamanda kentte doldurulan kıyı alanlarının sahile ulaşımı zorlaştırması sonucu insanların sahilleri rekreasyon alanı olarak kullanımının azaldığından bahsetmiştir (Işık & Demirel, 2014). Bize Trabzon kentinin sahillerindeki rekreasyon alanı kısıtlayıcıları ilgili bilgi veren bu çalışma son derece önemlidir.

Ayrıca farklı çalışmalarla da kişisel ve çevresel nedenlerden kaynaklı olabilecek rekreasyon kısıtlayıcıları ihtimallerine değinilmiştir. Rekreasyonel kısıtlayıcıların azaltılması ya da yok edilmesi rekreasyona katılımın önünü açacaktır.

3. YÖNTEM

Araştırmanın yöntemi, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılacak veri toplama araçları, uygulama izinleri ve verilerin toplanması ve çözümlenmesi sürecinde izlenecek yola ilişkin açıklamalara bu bölümde yer verilmiştir.

3. 1. Araştırma Deseni

Araştırmada Trabzon halkının rekreasyonel aktivite tercihlerinin belirlenmesi ve rekreasyon alanı katılım engellerinin ve olumsuzlukların değerlendirilmesi amacıyla yapıldığından araştırmada nicel araştırma yaklaşımlarından betimsel tarama deseni kullanılmıştır. Betimsel tarama; geniş gruplar için yürütülen, gruptaki kişilerin bir olgu ve olayla ilgili düşüncelerinin tespit edildiği, olgu ve olayların betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardır.

3. 2. Araştırma Grubu

Araştırmanın evreni Trabzon İlinde 18 yaş üstü bireylerden meydana gelmektedir. Araştırmanın örnekleme ise random örnekleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Random örnekleme yöntemi; zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk, 2018). Bu kapsamda internet üzerinden random örnekleme yöntemiyle Trabzon İlinden 18 yaş üzeri 400 bireye şekilde ulaşılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 36,57'dir (SS=9,67). Tablo 2'de katılımcılara ait tanımlayıcı bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 2. Araştırma Grubuna İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Erkek	246	61,5
	Kadın	154	38,5
Yaşanılan Yer	Kasaba	53	13,3
	Şehir	244	61,0
	Köy	103	25,8
BDİ (Beden Kitle İndeksi)	Zayıf ve Normal	175	43,8
	Fazla Kilolu	185	46,3
	Aşırı kilolu	40	10,0
Aylık Gelir	4500 TL ve altı	134	33,5
	4501- 6000 TL	151	37,8
	6001 TL ve üzeri	115	28,7
Eğitim Düzeyi	Lise ve altı	56	14,0
	Lisans	290	72,5
	Lisansüstü	54	13,5
Medeni Durum	Evli- Çocuklu	253	63,2
	Evli-Çocuksuz	21	5,3
	Bekar	126	31,5
Hususi Araç Durumu	Var	253	63,2
	Yok	147	36,8
Sağlık Durumu	Kötü-Fena Değil	103	25,8
	İyi	201	50,2
	Çok İyi-Mükemmel	96	24,0

3. 3. Verilerin Toplanması

3. 3. 1. Veri Toplama Araçları

3. 3. 1. 1. Kişisel Bilgi Formu

Yapılan literatür taraması sonucu 18 yaş üstü bireylere ait bazı demografik bilgileri belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından toplam 17 maddelik bilgi formu hazırlanmıştır. Böylelikle katılımcıların yaş, cinsiyet, doğum yeri, kaç kardeş olduğu, eğitim durumu, aylık gelir durumu, ikamet adresinin durumu, herhangi bir sporu yapıp yapmadığı, cevap evetse hangi sporu yaptığı, serbest zaman veya boş zamanınızda ne yaptığı ile ilgili değişken ve sorulara yer verilecektir.

3. 3. 1. 2. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği (RATE)

Sportif çeşitlilik, personel, konum, fiziki imkânlar ve aktivite olmak üzere 5 alt boyut ve toplam 24 maddeden oluşmakta (ekler kısmında mevcuttur) ve 5'li derecelidir (1: Hiç Önemli Değil, 2: Önemsiz, 3: Fark etmez, 4: Önemli, 5: Çok Önemli). RATE alan yazında bu alanda daha önce yapılan çalışmalardan yararlanılarak geliştirilmiştir. 5 alt boyuttan oluşan RATE ölçeği geliştirilirken

bireylerin gidecekleri rekreasyon alanlarını tercih ederken etkilenebilecekleri faktörler göz önünde bulundurulmuş ve bu doğrultuda alan yazındaki çalışmalara yoğunlaşmıştır. “Sportif Çeşitlilik” alt boyutunda Wilcox, Castro, King, Housemann & Brownson (2000); Pelletier Fortier, Vallerand, Briere, Tuson & Blais (1995)’in çalışmalarından yararlanılmıştır (3 madde). “Personel” alt boyunda ise Öcal (2012) ile Stanis, Schneider, Chavez & Shiness (2009)’un çalışmalarından (2 madde); “Konum” alt boyutunda Uzun ve Müderrisoğlu (2010)’nun çalışmalarından (2 madde); “Fiziki İmkânlar” alt boyutunda ise Uzun ve Müderrisoğlu (2010) ve Öcal (2012)’in çalışmalarından (4 madde) son olarak “Aktivite” alt boyutundan Tütüncü, Aydın, Küçükusta, Avcı ve Taş (2011); Uzun ve Müderrisoğlu (2010); Ağılönü ve Mengütay (2009)’ın çalışmalarından yararlanılmıştır (3 madde). İlgili çalışmaların yanı sıra uzman önerileri doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilen maddelere de yer verilmiştir.

3. 3. 1. 3. Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği (RAKE)

Güvenlik engeli, bireysel engel, spor alanı engeli, zaman engeli ve arkadaş engeli olmak üzere toplam 5 alt boyut ve 17 maddeden oluşmaktadır (ekler kısmında mevcuttur). RAKE 5’li derecelendirme türünde bir ölçektir (1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum). RAKE ölçeği benzer şekilde alan yazında bu alanda daha önce yapılan çalışmalardan yararlanılarak geliştirilmiştir. RAKE geliştirilirken “Güvenlik Engeli” alt boyutunda Wilcox, Castro, King, Housemann & Brownson (2000); Arnold & Shiness (1998); Stanis, Schneider, Chavez ve Shiness (2009)’in çalışmalarından (4 madde); “Zaman Engeli” alt boyutunda Gürbüz, Öncü ve Emir (2012); Tütüncü ve diğerleri (2011)’nin çalışmalarından (2 madde), “Arkadaş Engeli” alt boyutunda Gürbüz, Öncü ve Emir (2012)’in çalışmasından (3 madde); “Bireysel Engel” Gürbüz, Öncü ve Emir (2012); Wilcox, Castro, King, Housemann & Brownson (2000)’in çalışmalarından (4 madde) yararlanılmıştır. Bunların dışında 4 madde araştırmacı tarafından eklenmiştir.

3. 3. 2. Veri Toplama Süreci

Veri toplama aracı olarak belirlenen “Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği (RATE)” ve “Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği (RAKE)” için ölçekleri geliştiren araştırmacıdan gerekli izin alınmıştır. Trabzon Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Enstitüsünden Etik Kurul İzni alınmış ve verilerin tamamının toplanmasında çevrimiçi anket uygulaması kullanılmıştır. Yaklaşık 5-10 dk doldurulma süresi bulunan ve yedi aylık bir dönem içerisinde internet adresi açık tutulan anketler, bağlantı adresinin yayınlanmasıyla Trabzon İli’nde yaşayan 18 yaş üzeri 400 bireye ulaştırılmıştır. Araştırmaya dahil edilecek çalışma grubunun seçiminde gönüllülük ilkesi dikkate alınmıştır. Katılımcılara ölçekleri doldurmaya başlamadan önce aydınlatılmış onam formu sunulmuştur.

Formda bireylere çalışmanın amacı ve önemi aktarılmış, verilen yanıtların gizliliği üzerinde durulmuş, ölçeği samimi şekilde cevaplandırmaları konusu hatırlatılmıştır.

3. 4. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler Sosyal Bilimler İstatistik Paket Programı SPSS 23.0 kullanılarak çözümlenmiştir. Analiz öncesinde verilerin basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılarak normal dağılıma uygunluğu test edilmiştir. Değişkenlerin normal dağılım gösterdiği görülmüş ve parametrik teknikler kullanılmıştır. Çalışmada bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü ANOVA analizlerinden yararlanılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırma verilerinin öncelikle normal dağılıma uygunluğu basıklık ve çarpıklık katsayıları ile test edilmiş, değerlerin -1,5 ile +1,5 arasında değiştiği ve normal dağılıma uygun olduğu görülmüştür (Tabachnick & Fidell, 2018). Araştırma değişkenlerinin normallik dağılımına yönelik diğer tanımlayıcı bilgiler Tablo 3’ de özetlenmiştir. Tabloda ayrıca rekreasyon alanı tercih etkeni alt boyutları ortalamalarının fiziki imkanlar ($\bar{X}=4,45 \pm ,52$), sportif çeşitlilik ($\bar{X}=4,34 \pm ,75$), personel ($\bar{X}=4,14 \pm ,82$), konum ($\bar{X}=4,11 \pm ,81$) ve aktivite ($\bar{X}=3,82 \pm ,90$) olarak sıralandığı görülmektedir. Rekreasyon alanı katılım engelleri alt boyutları ortalamalarının ise spor alanı engelleri ($\bar{X}=3,80 \pm 1,07$), zaman engeli ($\bar{X}=3,70 \pm 1,03$), güvenlik engelleri ($\bar{X}=3,40 \pm 1,33$), bireysel engeller ($\bar{X}=3,37 \pm 1,01$) ve arkadaş engeli ($\bar{X}=2,93 \pm 1,19$) olarak sıralandığı görülmektedir.

Tablo 3. Araştırmanın Değişkenlerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişkenler	n	Min.	Mak.	Ort.	SS	Skewness	Kurtosis
Sportif Çeşitlilik ^a	400	1,67	5	4,34	,75	-1,22	1,17
Personel ^a	400	1	5	4,14	,82	-1,10	1,02
Konum ^a	400	1	5	4,11	,81	-,82	,39
Fiziki İmkanlar ^a	400	2,67	5	4,45	,52	-1,06	,79
Aktivite ^a	400	1	5	3,82	,90	-,62	-,10
Güvenlik Engeli ^b	400	1	5	3,40	1,33	-,39	-1,10
Bireysel Engeller ^b	400	1	5	3,37	1,01	-,21	-,54
Spor Alanı Engelleri ^b	400	1	5	3,80	1,07	-,81	-,06
Zaman Engeli ^b	400	1	5	3,70	1,03	-,55	-,28
Arkadaş Engeli ^b	400	1	5	2,93	1,19	,01	-,96
Yaş	400	13	72	36,57	9,67	,32	,16

^a RATE (Rekreasyon Alanı Tercih Etkeni) Ölçeği Alt Faktörleri, ^b RAKE (Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri) Ölçeği Alt Faktörleri

4. 1. Katılımcıların Rekreasyon Alanı Tercih Etkenlerine İlişkin Bulgular

4. 1. 1. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri ile Cinsiyet İlişkisi

Katılımcıların rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeği alt boyut puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit edebilmek amacıyla bağımsız örneklem *t*-testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4’te sunulmuştur. Tablo 4’e göre katılımcıların rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeği personel ($t_{398}=-2,223$, $p< ,05$, $d= ,23$) ve fiziki imkanlar ($t_{398}= -2,545$, $p< ,05$, $d= ,25$) alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Dolayısıyla Cohen, Manion ve Morrison’un (2007) etki büyüklüğü sınıflandırmasına göre personel alt boyutunda cinsiyet düşük düzeyde etkiye sahipken, fiziki imkanlar alt boyutunda orta düzeyde bir etki

büyüklüğüne sahiptir. Bu fark kadınların puanlarının hem personel alt boyutunda ($\bar{X}=4,26 \pm ,83$) hem de fiziki imkanlar alt boyutunda ($\bar{X}=4,53 \pm ,50$) erkeklerin puanlarından (personel $\bar{X}=4,07 \pm ,81$; fiziki imkanlar $\bar{X}=4,40 \pm ,52$) anlamlı düzeyde yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Tablo 5'te katılımcıların sportif çeşitlilik ($t_{398}=-,560$, $p>0,5$), konum ($t_{398}=-1,633$, $p>0,5$) ve aktivite ($t_{398}=-1,009$, $p>0,5$) alt boyutu puanlarındaki cinsiyetler arası farkın ise anlamlı olmadığı bulunmuştur. Buna göre cinsiyetin sportif çeşitlilik, konum ve aktivite alt boyutu puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 4. Katılımcıların Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	t	p	d
Sportif Çeşitlilik	Erkek	246	4,32	,75	-,560	,58	0,05
	Kadın	154	4,36	,76			
Personel	Erkek	246	4,07	,81	-2,223	,03	0,23
	Kadın	154	4,26	,83			
Konum	Erkek	246	4,06	,78	-1,633	,10	0,17
	Kadın	154	4,20	,84			
Fiziki İmkanlar	Erkek	246	4,40	,52	-2,545	,01	0,25
	Kadın	154	4,53	,50			
Aktivite	Erkek	246	3,78	,90	-1,009	,31	0,11
	Kadın	154	3,88	,89			

4. 1. 2. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenlerinin Yaşanan Yerle İlişkisi

Katılımcıların rekreasyon alanı tercih etkenlerinin yaşanan yer değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği ANOVA ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda katılımcıların yaşadıkları yere göre sportif çeşitlilik, personel ve fiziki imkanlar alt boyutlarında farklılık bulunmazken, konum ve aktivite alt boyutlarında anlamlı değişime rastlanmıştır. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Tukey testi sonucunda, şehirde yaşayan katılımcıların konum alt boyutu aritmetik ortalamalarının $\bar{X}= 4,19$, köyde yaşayan katılımcıların konum alt boyutu aritmetik ortalamalarına göre $\bar{X}=3,95$ anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Yine Tukey testi sonucunda, şehirde yaşayan katılımcıların aktivite alt boyutu puanlarının ($\bar{X}= 3,90$), köyde yaşayan katılımcıların aktivite alt boyutu puanlarına göre ($\bar{X}=3,60$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Rekreasyon Alanı Tercih Etkeninin Yaşanan Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

		KT	sd	KO	F	p	η^2	Anlamlı Fark
Sportif Çeşitlilik	Gruplar Arası	,60	2	,30	,53	,59	---	---
	Gruplar İçi	225,28	397	,57				
	Toplam	225,88	399					
Personel	Gruplar Arası	1,61	2	,80	1,19	,31	---	---
	Gruplar İçi	268,26	397	,67				
	Toplam	269,87	399					
Konum	Gruplar Arası	4,03	2	2,01	3,13	,04	0,01	B>C
	Gruplar İçi	256,09	397	,65				
	Toplam	260,12	399					
Fiziki İmkanlar	Gruplar Arası	,55	2	,28	1,04	,36	---	---
	Gruplar İçi	106,27	397	,67				
	Toplam	106,83	399					
Aktivite	Gruplar Arası	6,59	2	3,30	4,13	,01	0,02	B>C
	Gruplar İçi	316,72	397	,80				
	Toplam	323,31	399					

A= Kasaba, B=Şehir, C=Köy, KT= Kareler Toplamı, KO= Kareler Ortalaması

4. 1. 3. Katılımcıların Beden Kitle İndeksleriyle Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Arasındaki İlişkisi

Katılımcıların BDİ (Beden Kitle İndeksi) ile rekreasyon alanı tercih etkenleri arasındaki ilişki ANOVA ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 6’da özetlenmiştir. Tablo incelendiğinde, sportif çeşitlilik ($F_{2,397}= ,01$, $p>0,05$), personel ($F_{2,397}= 1,29$, $p>0,05$), konum ($F_{2,397}= 1,30$, $p>0,05$), fiziki imkanlar ($F_{2,397}= ,45$, $p>0,05$), aktivite ($F_{2,397}= ,03$, $p>0,05$) alt boyutlarının BDİ değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 6. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenlerinin BDİ Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

		KT	sd	KO	F	p
Sportif Çeşitlilik	Gruplar Arası	,01	2	,01	,01	,99
	Gruplar İçi	225,87	397	,57		
	Toplam	225,88	399			
Personel	Gruplar Arası	1,73	2	,87	1,29	,28
	Gruplar İçi	268,13	397	,68		
	Toplam	269,87	399			
Konum	Gruplar Arası	1,70	2	,85	1,30	,27
	Gruplar İçi	258,43	397	,65		
	Toplam	260,12	399			
Fiziki İmkanlar	Gruplar Arası	,24	2	,12	,45	,64
	Gruplar İçi	106,58	397	,27		
	Toplam	106,83	399			
Aktivite	Gruplar Arası	,05	2	,03	,03	,97
	Gruplar İçi	323,26	397	,81		
	Toplam	323,31	399			

KT= Kareler Toplamı, KO= Kareler Ortalaması

4. 1. 4. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri ile Aylık Gelir Değişkeni Arasındaki İlişkisi

Katılımcıların aylık gelirleri ile rekreasyon alanı tercih etkenleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ANOVA testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 7’de özetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda sportif çeşitlilik ($F_{2,397} = ,94, p > 0,05$), personel ($F_{2,397} = ,53, p > 0,05$), konum ($F_{2,397} = 1,63, p > 0,05$), fiziki imkanlar ($F_{2,397} = 1,65, p > 0,05$), aktivite ($F_{2,397} = 1,03, p > 0,05$) alt boyutlarının aylık gelir durumuna göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 7. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenlerinin Aylık Gelir Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

		KT	sd	KO	F	p
Sportif Çeşitlilik	Gruplar Arası	1,06	2	,53	,94	,39
	Gruplar İçi	224,81	397	,57		
	Toplam	225,86	399			
Personel	Gruplar Arası	,71	2	,36	,53	,59
	Gruplar İçi	269,16	397	,68		
	Toplam	269,87	399			
Konum	Gruplar Arası	2,11	2	1,06	1,63	,20
	Gruplar İçi	258,01	397	,65		
	Toplam	260,12	399			
Fiziki İmkanlar	Gruplar Arası	,88	2	,44	1,65	,19
	Gruplar İçi	105,94	397	,27		
	Toplam	106,83	399			
Aktivite	Gruplar Arası	1,66	2	,83	1,03	,36
	Gruplar İçi	321,65	397	,81		
	Toplam	323,31	399			

4. 1. 5. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri ile Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasındaki İlişkisi

Katılımcıların eğitim düzeyleri ile rekreasyon alanı tercih etkenleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ANOVA testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 8’de özetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda sportif çeşitlilik ($F_{2,397} = ,17$, $p > 0,05$), personel ($F_{2,397} = ,14$, $p > 0,05$), konum ($F_{2,397} = ,08$, $p > 0,05$), fiziki imkanlar ($F_{2,397} = 1,94$, $p > 0,05$), aktivite ($F_{2,397} = ,44$, $p > 0,05$) alt boyutlarının eğitim düzeyi durumuna göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 8. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenlerinin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

		KT	sd	KO	F	p
Sportif Çeşitlilik	Gruplar Arası	,19	2	,09	,17	,84
	Gruplar İçi	225,69	397	,57		
	Toplam	225,88	399			
Personel	Gruplar Arası	,19	2	,10	,14	,87
	Gruplar İçi	269,68	397	,68		
	Toplam	269,87	399			
Konum	Gruplar Arası	,11	2	,05	,08	,92
	Gruplar İçi	260,02	397	,66		
	Toplam	260,12	399			
Fiziki İmkanlar	Gruplar Arası	1,04	2	,52	1,94	,14
	Gruplar İçi	105,79	397	,27		
	Toplam	106,83	399			
Aktivite	Gruplar Arası	,71	2	,36	,44	,65
	Gruplar İçi	322,60	397	,81		
	Toplam	323,31	399			

4. 1. 6. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri ile Hususi Araç Değişkeni Arasındaki İlişkisi

Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeği alt boyut puanlarının katılımcıların hususi araçlarının olup olmasına göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem *t*-testi yapılmıştır. Tablo 9’da belirtildiği üzere hususi aracı olmayan katılımcıların konum alt boyutu puanlarında anlamlı farklılık görülmektedir ($t_{398}=-2,840$, $p<,05$, $d=,29$). Cohen, Manion ve Morrison’un (2007) etki büyüklüğü sınıflandırmasına göre katılımcıların hususi araçlarının olmaması konum alt boyutunda orta düzeyde etkiye sahiptir. Bu fark hususi aracı olmayan katılımcıların puanlarının konum alt boyutunda ($\bar{X}=4,26 \pm ,78$) hususi aracı bulunanların puanlarından ($\bar{X}=4,03 \pm ,81$) anlamlı düzeyde yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Sportif çeşitlilik ($t_{398}=-,295$, $p>,05$, $d=,03$), personel ($t_{398}=-,972$, $p>,05$, $d=,11$), fiziki imkanlar ($t_{398}=-,038$, $p>,05$, $d=0$) ve aktivite ($t_{398}=-,735$, $p>,05$, $d=,07$) alt boyut puanlarının ise hususi araç değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir.

Tablo 9. Katılımcıların Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Hususi Araç Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları

Alt Boyut	Hususi Araç Durumu	n	$\bar{X}$	SS	t	p	d
Sportif Çeşitlilik	Var	253	4,33	,72	-,295	,77	,03
	Yok	147	4,35	,80			
Personel	Var	253	4,11	,79	-,972	,33	,11
	Yok	147	4,20	,87			
Konum	Var	253	4,03	,81	-2,840	,01	,29
	Yok	147	4,26	,78			
Fiziki İmkanlar	Var	253	4,45	,51	-,038	,97	---
	Yok	147	4,45	,53			
Aktivite	Var	253	3,80	,89	-,735	,46	,07
	Yok	147	3,86	,92			

4. 1. 7. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri ile Sağlık Durumu Değişkeni Arasındaki İlişkisi

Katılımcıların sağlık durumları ile rekreasyon alanı tercih etkenleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ANOVA testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 10'da özetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda sportif çeşitlilik ($F_{2,397} = ,55$, $p > 0,05$), personel ($F_{2,397} = ,41$, $p > 0,05$), konum ($F_{2,397} = 1,43$, $p > 0,05$), fiziki imkanlar ($F_{2,397} = 1,26$, $p > 0,05$), aktivite ($F_{2,397} = ,20$, $p > 0,05$) alt boyutlarının eğitim düzeyi durumuna göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 10. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenlerinin Sağlık Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

		KT	sd	KO	F	p
Sportif Çeşitlilik	Gruplar Arası	,63	2	,31	,55	,58
	Gruplar İçi	225,25	397	,57		
	Toplam	225,88	399			
Personel	Gruplar Arası	,55	2	,28	,41	,67
	Gruplar İçi	269,32	397	,68		
	Toplam	269,87	399			
Konum	Gruplar Arası	1,87	2	,93	1,43	,24
	Gruplar İçi	258,26	397	,65		
	Toplam	260,12	399			
Fiziki İmkanlar	Gruplar Arası	,67	2	,34	1,26	,29
	Gruplar İçi	106,15	397	,27		
	Toplam	106,83	399			
Aktivite	Gruplar Arası	,32	2	,16	,20	,82
	Gruplar İçi	322,99	397	,81		
	Toplam	323,31	399			

4. 1. 8. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri ile Spor Yapma Durumu ve Spor Yapma Sıklığı Değişkenleri Arasındaki İlişkisi

Spor Yapma Durumu: Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeği alt boyut puanlarının katılımcıların düzenli olarak spor yapıp yapmama durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem *t*-testi yapılmıştır. Tablo 11’de belirtildiği üzere düzenli olarak spor yapmayan katılımcıların fiziki imkanlar alt boyutu puanlarında anlamlı farklılık görülmektedir ($t_{398}=-2,236$, $p<,05$, $d= ,23$). Etki büyüklüğü sınıflandırmasına göre katılımcıların spor yapmamaları fiziki imkanlar alt boyutunda orta düzeyde etkiye sahiptir (Cohen & et., 2007). Bu fark spor yapmayan katılımcıların puanlarının fiziki imkanlar alt boyutunda ($\bar{X}=4,51 \pm ,50$) spor yapan katılımcıların puanlarından ($\bar{X}=4,39 \pm ,53$) anlamlı düzeyde yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Sportif çeşitlilik ($t_{398}=1,797$, $p>,05$, $d= ,19$), personel ($t_{398}=-267$, $p>,05$, $d= ,02$), konum ($t_{398}= -840$, $p>,05$, $d= ,09$) ve aktivite ($t_{398}=-,402$, $p>,05$, $d= ,04$) alt boyut puanlarının ise hususi araç değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaya rastlanmamıştır.

Tablo 11. Katılımcıların Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları

Alt Boyut	Spor Yapma Durumu	n	$\bar{X}$	SS	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>d</i>
Sportif Çeşitlilik	Yapanlar	204	4,41	,75	1,797	,07	,19
	Yapmayanlar	196	4,27	,75			
Personel	Yapanlar	204	4,13	,82	-,267	,79	,02
	Yapmayanlar	196	4,15	,83			
Konum	Yapanlar	204	4,08	,83	-,840	,40	,09
	Yapmayanlar	196	4,15	,79			
Fiziki İmkanlar	Yapanlar	204	4,39	,53	-2,236	,03	,23
	Yapmayanlar	196	4,51	,50			
Aktivite	Yapanlar	204	3,84	,92	-,402	,69	,04
	Yapmayanlar	196	3,80	,88			

Spor Yapma Sıklığı: Katılımcıların spor yapma sıklıkları ile rekreasyon alanı tercih etkenleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ANOVA testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 12’de özetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda sportif çeşitlilik ($F_{4,395}= ,88$, $p>0,05$), personel ($F_{4,395}= ,40$, $p>0,05$), konum ($F_{4,395}=,43$, $p>0,05$), fiziki imkanlar ($F_{4,395}=,95$, $p>0,05$), aktivite ($F_{4,395}= ,51$, $p>0,05$) alt boyutlarının eğitim düzeyi durumuna göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 12. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenlerinin Spor Yapma Sıklığı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

		KT	sd	KO	F	p
Konum	Gruplar Arası	1,12	4	,28		
	Gruplar İçi	259,00	395	,66	,43	,79
	Toplam	260,12	399			
Fiziki İmkanlar	Gruplar Arası	1,01	4	,25		
	Gruplar İçi	105,81	395	,27	,95	,44
	Toplam	106,83	399			
Aktivite	Gruplar Arası	1,65	4	,41		
	Gruplar İçi	321,66	395	,81	,51	,73
	Toplam	323,31	399			
Sportif Çeşitlilik	Gruplar Arası	1,98	4	,50		
	Gruplar İçi	223,89	395	,57	,88	,48
	Toplam	225,88	399			
Personel	Gruplar Arası	1,08	4	,27		
	Gruplar İçi	268,79	395	,68	,40	,81
	Toplam	269,87	399			

4. 1. 9. Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri ile Rekreasyon Alanına Geliş Nedeni Arasındaki İlişkisi

Katılımcıların rekreasyon alanı tercih etkenleri alt boyut puanlarının rekreasyon alanına geliş nedenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem *t*-testi yapılmıştır. Tablo 13'te belirtildiği üzere rekreasyon alanına bisiklet sürmek amacıyla gelenlerin aktivite ($t_{343}=-2,309$, $p<,05$, $d=,42$); piknik amacıyla gelenlerin fiziki imkanlar ($t_{343}=-2,140$, $p<,05$, $d=,22$) ve aktivite ($t_{343}=2,089$, $p<,05$, $d=,22$); çocuklarıyla oyun oynamak amacıyla gelenlerin fiziki imkanlar ($t_{343}=-2,993$, $p<,01$, $d=,30$); yürüyüş amacıyla gelenlerin personel ($t_{343}=-2,227$, $p<,05$, $d=,24$) ve aktivite ($t_{343}=2,365$, $p<,05$, $d=,24$); koşu amacıyla gelenlerin sportif çeşitlilik ($t_{343}=-2,233$, $p<,05$, $d=,31$); vakit geçirme amacıyla gelenlerin ise sportif çeşitlilik ($t_{343}=2,022$, $p<,05$, $d=,21$) ve konum ($t_{343}=1,993$, $p<,05$, $d=,12$) alt boyutu puanlarında anlamlı farklılık görülmektedir. Gezi amacıyla rekreasyon alanına gelenlerin ise rekreasyon alanı tercih etkenleri alt boyut puanlarında ise anlamlı bir değişime rastlanmamıştır.

Tablo 13. Katılımcıların Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Rekreasyon Alanına Geliş Nedenlerine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları

RATE Alt Boyutu	Rekreasyon Alanına Geliş Nedeni		n	$\bar{X}$	SS	t	p	d
Sportif Çeşitlilik	Bisiklet Sürmek	Hayır	365	4,33	,75	-1,207	,23	,21
		Evet	35	4,49	,74			
	Piknik	Hayır	299	4,37	,71	1,315	,19	,15
		Evet	101	4,25	,85			
	Çocuklarla Oyun Oynamak	Hayır	270	4,32	,78	-,791	,43	,08
		Evet	130	4,38	,70			
	Yürüyüş	Hayır	132	4,23	,88	-1,834	,07	,20
		Evet	268	4,39	,68			
	Gezi	Hayır	269	4,31	,80	-,977	,33	,11
		Evet	131	4,39	,64			
	Koşu	Hayır	344	4,31	,77	-2,233	,02	,31
		Evet	56	4,52	,59			
	Vakit Geçirme	Hayır	228	4,41	,71	2,022	,04	,21
		Evet	172	4,25	,80			
Personel	Bisiklet Sürmek	Hayır	365	4,15	,79	,217	,87	,04
		Evet	35	4,11	1,12			
	Piknik	Hayır	299	4,15	,81	,134	,89	,02
		Evet	101	4,13	,85			
	Çocuklarla Oyun Oynamak	Hayır	270	4,09	,86	-2,002	,05	,20
		Evet	130	4,25	,72			
	Yürüyüş	Hayır	132	4,01	,88	-2,227	,03	,24
		Evet	268	4,21	,79			
	Gezi	Hayır	269	4,10	,86	-1,492	,14	,21
		Evet	131	4,23	,23			
	Koşu	Hayır	344	4,15	,83	,440	,66	,06
		Evet	56	4,10	,80			
	Vakit Geçirme	Hayır	228	4,20	,78	1,676	,10	,17
		Evet	172	4,06	,87			
Konum	Bisiklet Sürmek	Hayır	365	4,12	,79	1,003	,32	,16
		Evet	35	3,98	,96			
	Piknik	Hayır	299	4,12	,81	,324	,75	,03
		Evet	101	4,09	,81			
	Çocuklarla Oyun Oynamak	Hayır	270	4,08	,84	-1,166	,24	,13
		Evet	130	4,18	,73			
	Yürüyüş	Hayır	132	4,06	,80	-,975	,33	,10
		Evet	268	4,14	,81			
	Gezi	Hayır	269	4,11	,80	-,005	,99	---
		Evet	131	4,11	,82			
	Koşu	Hayır	344	4,07	,82	-2,469	,01	,39
		Evet	56	4,36	,66			
	Vakit Geçirme	Hayır	228	4,18	,78	1,993	,04	,12
		Evet	172	4,02	,84			

Tablo 13'ün devamı

RATE Alt Boyutu	Rekreasyon Alanına Geliş Nedeni		n	$\bar{X}$	SS	t	p	d
Fiziki İmkanlar	Bisiklet Sürmek	Hayır	365	4,45	,50	,444	,66	,08
		Evet	35	4,40	,67			
	Piknik	Hayır	299	4,42	,54	-2,140	,03	,22
		Evet	101	4,53	,44			
	Çocuklarla Oyun Oynamak	Hayır	270	4,40	,55	-2,993	,01	,30
		Evet	130	4,55	,44			
	Yürüyüş	Hayır	132	4,39	,61	-1,507	,13	,17
		Evet	268	4,48	,47			
	Gezi	Hayır	269	4,44	,52	-,550	,58	,06
		Evet	131	4,47	,51			
	Koşu	Hayır	344	4,47	,50	1,943	,06	,30
		Evet	56	4,31	,58			
	Vakit Geçirme	Hayır	228	4,46	,53	,474	,64	,06
		Evet	172	4,43	,50			
Aktivite	Bisiklet Sürmek	Hayır	365	3,79	,90	-2,309	,02	,42
		Evet	35	4,15	,81			
	Piknik	Hayır	299	3,87	,87	2,089	,04	,22
		Evet	101	3,66	,97			
	Çocuklarla Oyun Oynamak	Hayır	270	3,80	,94	-,561	,58	,07
		Evet	130	3,86	,82			
	Yürüyüş	Hayır	132	3,67	,97	-2,365	,02	,24
		Evet	268	3,89	,86			
	Gezi	Hayır	269	3,80	,92	-,723	,47	,08
		Evet	131	3,87	,86			
Aktivite	Koşu	Hayır	344	3,80	,90	-,969	,33	,15
		Evet	56	3,93	,88			
	Vakit Geçirme	Hayır	228	3,83	,95	,261	,79	,02
		Evet	172	3,81	,84			

RATE (Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri)

4. 2. Katılımcıların Rekreasyon Alanı Katılım Engellerine İlişkin Bulgular

4. 2. 1. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Cinsiyetle İlişkisi

Katılımcıların rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeği alt boyut puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız örneklem *t*-testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 14'te sunulmuştur. Tablo 14'e göre katılımcıların rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeği güvenlik engeli ($t_{398}=-2,534$, $p<,05$, $d=,26$) ve arkadaş engeli ($t_{398}=2,560$, $p<,05$, $d=,26$) alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Cohen, Manion ve Morrison'un (2007) etki büyüklüğü sınıflandırmasına göre cinsiyet güvenlik ve arkadaş engeli alt boyutlarında cinsiyet orta düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir. Bu fark güvenlik engeli alt boyutunda kadınların puanlarının ($\bar{X}=3,62 \pm 1,38$) erkeklerin puanlarından ($\bar{X}=3,27 \pm 1,29$); arkadaş engeli alt

boyutunda ise erkeklerin puanlarının ($\bar{X}=3,05 \pm 1,14$) kadınların puanlarından ($\bar{X}=2,74 \pm 1,23$) anlamlı düzeyde yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Tablo 16’da katılımcıların bireysel engeller ($t_{398}=-,513$, $p>0,5$), spor alanı engelleri ($t_{398}=0,834$, $p>0,5$) ve zaman engeli ($t_{398}=-,101$, $p>0,5$) alt boyutu puanlarındaki cinsiyetler arası farkın ise anlamlı olmadığı bulunmuştur. Buna göre cinsiyetin bireysel engeller, spor alanı engelleri ve zaman engeli alt boyutu puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 14. Katılımcıların Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	t	p	d
Güvenlik Engeli	Erkek	246	3,27	1,29	-2,534	,01	0,26
	Kadın	154	3,62	1,38			
Bireysel Engeller	Erkek	246	3,39	,99	,513	,61	0,06
	Kadın	154	3,33	1,05			
Spor Alanı Engelleri	Erkek	246	3,83	1,09	,834	,40	0,08
	Kadın	154	3,74	1,04			
Zaman Engeli	Erkek	246	3,70	1,00	-,101	,92	0,01
	Kadın	154	3,71	1,08			
Arkadaş Engeli	Erkek	246	3,05	1,14	2,560	,01	0,26
	Kadın	154	2,74	1,23			

4. 2. 2. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Yaşanan Yerle İlişkisi

Katılımcıların rekreasyon alanı katılım engellerinin yaşanan yer değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak amacıyla ANOVA yapılmış ve sonuçlar Tablo 15’de özetlenmiştir. Tablo incelendiğinde katılımcıların güvenlik engeli ($F_{2,397}= ,04$, $p>0,05$), bireysel engeller ($F_{2,397}= ,29$, $p>0,05$), spor alanı engelleri ($F_{2,397}= 1,45$, $p>0,05$) , zaman engeli ($F_{2,397}= 1,50$, $p>0,05$) ve arkadaş engeli ($F_{2,397}= ,46$, $p>0,05$) alt boyutu puanlarının yaşanan yer değişkenine göre farklılaşmadığı görülmektedir.

Tablo 15. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Yaşanan Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

		KT	sd	KO	F	p
Güvenlik Engeli	Gruplar Arası	,16	2	,08	,04	,96
	Gruplar İçi	709,77	397	1,79		
	Toplam	709,93	399			
Bireysel Engeller	Gruplar Arası	,60	2	,30	,29	,75
	Gruplar İçi	407,49	397	1,03		
	Toplam	408,09	399			
Spor Alanı Engelleri	Gruplar Arası	3,32	2	1,66	1,45	,24
	Gruplar İçi	453,47	397	1,14		
	Toplam	456,80	399			
Zaman Engelleri	Gruplar Arası	3,19	2	1,60	1,50	,23
	Gruplar İçi	422,72	397	1,07		
	Toplam	425,90	399			
Arkadaş Engelleri	Gruplar Arası	1,30	2	,65	,46	,63
	Gruplar İçi	560,00	397	1,41		
	Toplam	561,31	399			

KT= Kareler Toplamı, KO= Kareler Ortalaması

4. 2. 3. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Katılımcıların Beden Kitle İndeksleri ile İlişkisi

Katılımcıların rekreasyon alanı katılım engellerinin BDİ (Beden Kitle İndeksi) değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği ANOVA ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 16’da özetlenmiştir. Tablo 16’ya göre katılımcıların beden kitle indekslerine göre güvenlik engelleri, bireysel engeller, spor alanı engelleri ve zaman engelleri alt boyutlarında farklılık bulunmazken, arkadaş engeli alt boyutunda anlamlı değişime rastlanmıştır. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Tukey testi sonucunda, fazla kilolu olan katılımcıların arkadaş engeli alt boyutu puanlarının $\bar{X} = 3,06$, obez katılımcıların arkadaş engeli alt boyutu aritmetik ortalamalarına göre $\bar{X} = 2,54$ anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 16. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin BDİ Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

		KT	sd	KO	F	p	η^2	Anlamlı Fark
Güvenlik Engeli	Gruplar Arası	3,78	2	1,89	1,06	,35	---	---
	Gruplar İçi	706,16	397	1,78				
	Toplam	709,93	399					
Bireysel Engeller	Gruplar Arası	4,91	2	2,46	2,42	,09	---	---
	Gruplar İçi	403,18	397	1,02				
	Toplam	408,09	399					
Spor Alanı Engelleri	Gruplar Arası	5,75	2	2,88	2,53	,08	---	---
	Gruplar İçi	451,04	397	1,14				
	Toplam	456,80	399					
Zaman Engelleri	Gruplar Arası	,38	2	,19	,18	,84	---	---
	Gruplar İçi	425,53	397	1,07				
	Toplam	425,90	399					
Arkadaş Engelleri	Gruplar Arası	9,74	2	4,87	3,51	,03	0,01	B>C
	Gruplar İçi	551,56	397	1,39				
	Toplam	561,31	399					

A= Zayıf ve Normal B=Fazla Kilolu, C=Obez , KT= Kareler Toplamı, KO= Kareler Ortalaması

4. 2. 4. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Aylık Gelir Değişkeni ile İlişkisi

Katılımcıların aylık gelirleri ile rekreasyon alanı katılım engelleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ANOVA testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 17’de özetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda katılımcıların güvenlik engeli ($F_{2,397}= ,53$, $p>0,05$), bireysel engeller ($F_{2,397}= ,43$, $p>0,05$), spor alanı engelleri ($F_{2,397}= 1,07$, $p>0,05$), zaman engeli ($F_{2,397}= ,79$, $p>0,05$) ve arkadaş engeli ($F_{2,397}= ,13$, $p>0,05$) alt boyutu puanlarının aylık gelir durumuna göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 17. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Aylık Gelir Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

		KT	sd	KO	F	p
Güvenlik Engeli	Gruplar Arası	1,87	2	,94	,53	,59
	Gruplar İçi	708,06	397	1,78		
	Toplam	709,93	399			
Bireysel Engeller	Gruplar Arası	,89	2	,44	,43	,65
	Gruplar İçi	407,20	397	1,03		
	Toplam	408,09	399			
Spor Alanı Engelleri	Gruplar Arası	2,45	2	1,23	1,07	,34
	Gruplar İçi	454,35	397	1,14		
	Toplam	456,80	399			
Zaman Engelleri	Gruplar Arası	1,69	2	,84	,79	,46
	Gruplar İçi	424,22	397	1,07		
	Toplam	425,91	399			
Arkadaş Engelleri	Gruplar Arası	,37	2	,18	,13	,88
	Gruplar İçi	560,94	397	1,41		
	Toplam	561,31	399			

4. 2. 5. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Eğitim Düzeyi Değişkeni ile İlişkisi

Katılımcıların eğitim durumlarıyla rekreasyon alanı katılım engelleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ANOVA testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 18’de özetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda katılımcıların güvenlik engeli ($F_{2,397} = ,77$, $p > 0,05$), bireysel engeller ($F_{2,397} = 1,85$, $p > 0,05$), spor alanı engelleri ($F_{2,397} = ,72$ $p > 0,05$) , zaman engeli ($F_{2,397} = ,69$, $p > 0,05$) ve arkadaş engeli ($F_{2,397} = ,17$, $p > 0,05$) alt boyutu puanlarının eğitim durumuna göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 18. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

		KT	sd	KO	F	p
Güvenlik Engeli	Gruplar Arası	2,76	2	1,38	,77	,46
	Gruplar İçi	707,18	397	1,78		
	Toplam	709,93	399			
Bireysel Engeller	Gruplar Arası	3,78	2	1,89	1,85	,16
	Gruplar İçi	404,31	397	1,02		
	Toplam	408,09	399			
Spor Alanı Engelleri	Gruplar Arası	1,66	2	,83	,72	,49
	Gruplar İçi	455,14	397	1,15		
	Toplam	456,80	399			
Zaman Engelleri	Gruplar Arası	1,48	2	,74	,69	,50
	Gruplar İçi	424,43	397	1,07		
	Toplam	425,91	399			
Arkadaş Engelleri	Gruplar Arası	,50	2	,25	,17	,84
	Gruplar İçi	560,81	397	1,41		
	Toplam	561,31	399			

4. 2. 6. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Hususi Araç Değişkeni ile İlişkisi

Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeği alt boyut puanlarının katılımcıların hususi araçlarının olup olmasına göre anlamlı düzeyde farklılaşma durumu bağımsız örneklem *t*-testi ile analiz edilmiştir. Tablo 19’da belirtildiği üzere hususi aracı olan ve olmayan katılımcıların güvenlik engeli ($t_{398}=-1,327$, $p>0,5$), bireysel engeller ($t_{398}=-,320$, $p>0,5$), spor alanı engelleri ($t_{398}=-1,771$, $p>0,5$), zaman engeli ($t_{398}=-1,233$, $p>0,5$) ve arkadaş engeli ($t_{398}=-,335$, $p>0,5$) alt boyutu puanlarında anlamlı bir değişime rastlanmamıştır. Buna göre hususi aracın rekreasyon alanı katılım engelleri alt boyutu puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 19. Katılımcıların Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Hususi Araç Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin *t*-Testi Sonuçları

Alt Boyut	Hususi Araç Durumu	n	$\bar{X}$	SS	<i>t</i>	<i>p</i>
Güvenlik Engeli	Var	253	3,33	1,28	-1,327	,19
	Yok	147	3,52	1,41		
Bireysel Engeller	Var	253	3,38	,96	,320	,75
	Yok	147	3,34	1,10		
Spor Alanı Engelleri	Var	253	3,72	1,08	-1,771	,08
	Yok	147	3,92	1,05		
Zaman Engeli	Var	253	3,65	1,04	-1,233	,22
	Yok	147	3,79	1,02		
Arkadaş Engeli	Var	253	2,92	1,20	-,335	,74
	Yok	147	2,96	1,16		

4. 2. 7. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Sağlık Durumu Değişkeni ile İlişkisi

Katılımcıların rekreasyon alanı katılım engellerinin sağlık durumu değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği ANOVA ile incelenmiştir. Tablo 20’de görüldüğü üzere yapılan analiz sonucunda katılımcıların belirttikleri sağlık durumlarına göre güvenlik engeli, spor alanı engeli, zaman engeli ve arkadaş engeli alt boyutlarında farklılık bulunmazken, bireysel engeller alt boyutunda anlamlı değişime rastlanmıştır. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Tukey testi sonucunda, sağlık durumunu “kötü- fena değil” olarak belirten katılımcıların bireysel engeller alt boyutu aritmetik ortalamalarının $\bar{X}= 3,57$, “iyi” olarak belirten katılımcıların bireysel engeller alt boyutu aritmetik ortalamalarına göre $\bar{X}=3,26$ anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 20. Katılımcıların Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Sağlık Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

		KT	sd	KO	F	p	η^2	Anlamlı Fark
Güvenlik Engeli	Gruplar Arası	2,40	2	1,20	,67	,51	---	---
	Gruplar İçi	707,54	397	1,78				
	Toplam	709,93	399					
Bireysel Engeller	Gruplar Arası	6,37	2	3,18	3,15	,04	,02	A>B
	Gruplar İçi	401,73	397	1,01				
	Toplam	408,09	399					
Spor Alanı Engelleri	Gruplar Arası	4,11	2	2,06	1,80	,17	---	---
	Gruplar İçi	452,69	397	1,14				
	Toplam	456,80	399					
Zaman Engelleri	Gruplar Arası	1,08	2	,54	,50	,60	---	---
	Gruplar İçi	424,83	397	1,07				
	Toplam	425,91	399					
Arkadaş Engelleri	Gruplar Arası	4,15	2	2,07	1,48	,23	---	---
	Gruplar İçi	557,16	397	1,40				
	Toplam	561,31	399					

A= Kötü-Fena Değil, B=İyi, C=Çok İyi, KT= Kareler Toplamı, KO= Kareler Ortalaması

4. 2. 8. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Spor Yapma Durumu ve Spor Yapma Sıklığı Değişkenleri ile İlişkisi

Spor Yapma Durumu: Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeği alt boyut puanlarının katılımcıların düzenli spor yapıp yapmamalarına göre anlamlı düzeyde farklılaşma durumu bağımsız örneklem *t*-testi ile analiz edilmiştir. Tablo 21’de belirtildiği üzere spor yapan ve yapmayan katılımcıların güvenlik engeli ($t_{398}=-,001$, $p>0,5$), bireysel engeller ($t_{398}=-,852$, $p>0,5$), spor alanı engelleri ($t_{398}=1,732$, $p>0,5$), zaman engeli ($t_{398}=-,401$, $p>0,5$) ve arkadaş engeli ($t_{398}=1,671$, $p>0,5$) alt boyutu puanlarında anlamlı bir değişime rastlanmamıştır. Buna göre spor yapıp yapmamanın

rekreasyon alanı katılım engelleri alt boyutu puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 21. Katılımcıların Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin t-Testi Sonuçları

Alt Boyut	Spor Yapma Durumu	n	$\bar{X}$	SS	t	p
Güvenlik Engeli	Yapanlar	204	3,40	1,29	,001	1,00
	Yapmayanlar	147	3,40	1,38		
Bireysel Engeller	Yapanlar	253	3,32	1,09	-,852	,40
	Yapmayanlar	147	3,41	,93		
Spor Alanı Engelleri	Yapanlar	253	3,89	1,06	1,732	,08
	Yapmayanlar	147	3,70	1,08		
Zaman Engeli	Yapanlar	253	3,68	1,08	-,401	,69
	Yapmayanlar	147	3,72	,98		
Arkadaş Engeli	Yapanlar	253	3,03	1,21	1,671	,10
	Yapmayanlar	147	2,83	1,15		

Spor Yapma Sıklığı: Katılımcıların spor yapma sıklıklarıyla rekreasyon alanı katılım engelleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ANOVA testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 22’de özetlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda katılımcıların güvenlik engeli ($F_{4,395} = ,67$, $p > 0,05$), bireysel engeller ($F_{4,395} = 2,05$, $p > 0,05$), spor alanı engelleri ($F_{4,395} = 1,37$, $p > 0,05$), zaman engeli ($F_{4,395} = ,92$, $p > 0,05$) ve arkadaş engeli ($F_{4,395} = 1,84$, $p > 0,05$) alt boyutu puanlarının eğitim durumuna göre farklılık göstermediği görülmüştür.

Tablo 22. Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin Spor Yapma Sıklığı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

		KT	sd	KO	F	p
Güvenlik Engeli	Gruplar Arası	4,72	4	1,18	,67	,62
	Gruplar İçi	705,21	395	1,79		
	Toplam	709,93	399			
Bireysel Engeller	Gruplar Arası	8,30	4	2,07	2,05	,09
	Gruplar İçi	399,80	395	1,01		
	Toplam	408,09	399			
Spor Alanı Engelleri	Gruplar Arası	6,23	4	1,56	1,37	,25
	Gruplar İçi	450,57	395	1,14		
	Toplam	456,80	399			
Zaman Engelleri	Gruplar Arası	3,94	4	,99	,92	,45
	Gruplar İçi	421,94	395	1,07		
	Toplam	425,91	399			
Arkadaş Engelleri	Gruplar Arası	10,24	4	2,56	1,84	,12
	Gruplar İçi	551,07	395	1,40		
	Toplam	561,31	399			

4. 1. 9. Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri ile Rekreasyon Alanına Geliş Nedeni Arasındaki İlişkisi

Katılımcıların rekreasyon alanı katılım engelleri alt boyut puanlarının rekreasyon alanına geliş nedenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem *t*-testi yapılmıştır. Tablo 23’de belirtildiği üzere gezi amacıyla rekreasyon alanına gelenlerin güvenlik engelleri ($t_{343}=-2,162$, $p<,05$, $d=.17$) alt boyutu puanlarında anlamlı farklılık görülmektedir. Bisiklet sürmek, piknik yapmak, çocuklarla oyun oynamak, koşu yapmak ve vakit geçirmek amacıyla rekreasyon alanına gelenlerin rekreasyon alanı katılım engelleri alt boyut puanlarında ise anlamlı bir değişime rastlanmamıştır.

Tablo 23. Katılımcıların Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Rekreasyon Alanına Geliş Nedenlerine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin *t*-Testi Sonuçları

Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Alt Boyutu	Rekreasyon Alanına Geliş Nedeni		n	$\bar{X}$	SS	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>d</i>
Güvenlik Engeli	Bisiklet Sürmek	Hayır	365	3,37	1,33	-1,480	,14	,26
		Evet	35	3,72	1,33			
	Piknik	Hayır	299	3,34	1,34	-1,559	,12	,18
		Evet	101	3,58	1,29			
	Çocuklarla Oyun Oynamak	Hayır	270	3,36	1,34	-,868	,39	,09
		Evet	130	3,49	1,33			
	Yürüyüş	Hayır	132	3,28	1,31	-1,253	,21	,13
		Evet	268	3,46	1,35			
	Gezi	Hayır	269	3,30	1,33	-2,162	,03	,17
		Evet	131	3,61	1,32			
	Koşu	Hayır	344	3,45	1,33	1,686	,09	,24
		Evet	56	3,13	1,34			
	Vakit Geçirme	Hayır	228	3,43	1,28	,474	,65	,04
		Evet	172	3,37	1,40			
Bireysel Engeller	Bisiklet Sürmek	Hayır	365	3,34	1,01	-1,393	,16	,24
		Evet	35	3,59	1,06			
	Piknik	Hayır	299	3,37	1,03	,049	,96	,01
		Evet	101	3,36	,97			
	Çocuklarla Oyun Oynamak	Hayır	270	3,33	1,03	-,920	,36	,09
		Evet	130	3,43	,97			
	Yürüyüş	Hayır	132	3,27	1,00	-1,264	,21	,13
		Evet	268	3,41	1,02			
	Gezi	Hayır	269	3,36	1,03	-,300	,76	,03
		Evet	131	3,39	,97			
	Koşu	Hayır	344	3,36	,99	-,395	,69	,06
		Evet	56	3,42	1,15			
	Vakit Geçirme	Hayır	228	3,41	1,03	,937	,35	,10
		Evet	172	3,31	,98			

Tablo 23'ün devamı

Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Alt Boyutu	Rekreasyon Alanına Geliş Nedeni		n	$\bar{X}$	SS	t	p	d
Spor Alanı Engelleri	Bisiklet Sürmek	Hayır	365	3,79	1,07	-,680	,50	,11
		Evet	35	3,91	1,06			
	Piknik	Hayır	299	3,80	1,08	,086	,93	,01
		Evet	101	3,79	1,05			
	Çocuklarla Oyun Oynamak	Hayır	270	3,81	1,08	,422	,67	,04
		Evet	130	3,76	1,05			
	Yürüyüş	Hayır	132	3,65	1,15	-1,978	,50	,20
		Evet	268	3,87	1,02			
	Gezi	Hayır	269	3,73	1,13	-1,919	,06	,19
		Evet	131	3,93	,93			
	Koşu	Hayır	344	3,76	1,08	-1,581	,15	,23
		Evet	56	4,00	1,02			
	Vakit Geçirme	Hayır	228	3,78	1,07	-,375	,71	,04
		Evet	172	3,82	1,08			
Zaman Engelleri	Bisiklet Sürmek	Hayır	365	3,69	1,02	-,922	,36	,16
		Evet	35	3,86	1,10			
Zaman Engelleri	Piknik	Hayır	299	3,73	1,03	,858	,39	,09
		Evet	101	3,63	1,05			
	Çocuklarla Oyun Oynamak	Hayır	270	3,65	1,08	-1,625	,11	,17
		Evet	130	3,82	,93			
	Yürüyüş	Hayır	132	3,65	1,04	-,669	,50	,08
		Evet	268	3,73	1,03			
	Gezi	Hayır	269	3,67	1,06	-,879	,38	,10
		Evet	131	3,77	,97			
	Koşu	Hayır	344	3,72	,99	,470	,65	,08
		Evet	56	3,63	1,28			
	Vakit Geçirme	Hayır	228	3,68	1,08	,458	,65	,05
		Evet	172	3,73	,97			
Arkadaş Engelleri	Bisiklet Sürmek	Hayır	365	2,92	1,17	-,444	,66	,08
		Evet	35	3,03	1,38			
	Piknik	Hayır	299	2,99	1,20	1,622	,11	,18
		Evet	101	2,77	1,13			
	Çocuklarla Oyun Oynamak	Hayır	270	2,96	1,24	,850	,40	,08
		Evet	130	2,86	1,08			
	Yürüyüş	Hayır	132	2,97	1,15	,430	,67	,05
		Evet	268	2,91	1,21			
	Gezi	Hayır	269	2,97	1,18	,953	,34	,10
		Evet	131	2,85	1,20			
	Koşu	Hayır	344	2,91	1,17	-,754	,45	,10
		Evet	56	3,04	1,31			
	Vakit Geçirme	Hayır	228	2,98	1,24	1,002	,32	,10
		Evet	172	2,86	1,11			

5. TARTIŞMA

Trabzon halkının rekreasyon tercih etkenlerinin belirlendiği ve rekreasyon alanı katılım engellerinin incelendiği bu çalışmada; öncelikle bireylerin hayat kalitesini artıran, gönüllü olarak yapılan serbest zaman aktivitelerinin hangisi olduğunun belirlenmesindeki nedenlere bakılmıştır. Daha sonra insanların bu aktivitelere katılamamasının önündeki engeller tespit edilmiştir. Böylelikle gönüllü olarak yapılan, insana fiziksel ve ruhsal iyilik sağlayan rekreasyonel etkinliklerin önce hangisinin neden seçildiği tespit edilerek gerekli fiziksel yapının sağlanmasına ön bilgi vermek adına ışık tutulacaktır. Sonrasında uygulanan ölçek ile rekreasyonel etkinliklerin önündeki engeller belirlenip gerekli önlemlerin alınması sağlanacaktır. Elde edilen bulgular çalışmanın amacını ne denli desteklediğine bakılarak tartışılacaktır.

Bu çalışma ile Trabzon halkının rekreasyon tercih etkenleri belirlenmiş ve rekreasyon alanı katılım engelleri incelenmiştir. Öncelikle bireylerin hayat kalitesini artıran, gönüllü olarak yapılan serbest zaman aktivitelerinin belirlenmesindeki nedenlere bakılmıştır. Daha sonra insanların bu aktivitelere katılamamasının önündeki engeller tespit edilmiştir. Gönüllü olarak yapılan, insana fiziksel ve ruhsal iyilik sağlayan rekreasyonel etkinliklerin önce hangisinin neden seçildiği tespit edilecektir; böylelikle gerekli fiziksel yapının sağlanmasına ön bilgi vermek adına ışık tutulacaktır. Sonrasında uygulanan ölçek ile rekreasyonel etkinliklerin önündeki engeller belirlenip gerekli önlemlerin alınması sağlanacaktır. Elde edilen bulgular çalışmanın amacını ne denli desteklediğine bakılarak tartışılacaktır.

Rekreasyon alanı tercih etkenleri (RATE) ve rekreasyon alanı katılım engelleri (RAKE) yakın bir tarihte (Gümüş, 2017) geliştirildiği için ölçeklerin kullanıldığı fazla çalışma bulunmamaktadır fakat çalışmamıza benzer başlıkların olduğu çalışmalar da mevcuttur.

Çalışmada kadın ve erkek ayırmaksızın boş zamanlarının olmadığını söyleyip herhangi bir aktivite yapmayan 41 kişi (102,3) mevcutken; boş zamanını değerlendiren 359 kişi (89,7) bulunmaktadır. 246 erkek (%61,5) ve 154 (%38,5) kadın katılımcıların tamamının aktif veya pasif aktivitelerin hepsine katıldıklarını belirtmektedirler. Günümüzde 400 kişi içinde rekreasyon aktivitelerine katılan 154 kadının yer alması azımsanmayacak kadar çoktur.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre sporla ilgilenme durumları ve rekreasyon tercihlerine ilişkin tablo 4'e bakıldığında katılımcıların genelde pasif rekreasyonel aktivitelere katıldığı gözlemlenmektedir. Bu durum kent halkının serbest zaman bilincini taşımadığını, rekreasyon tercihlerini bu yönde kullandıklarını ya da farklı bir ihtimal olarak da aktivite çeşitliliğinin yetersiz olduğunu düşündürmektedir. Spor yapan katılımcıların rekreasyon alanı tercihlerinde sportif çeşitlilik alt boyutu yüksek çıkmıştır. Buradan spor yapanların farklı spor branşlarıyla ilgilenmek istediklerini düşünebiliriz. "Aile ile vakit geçirme, eliş yapma vb." aktiviteleri tercih edenlerin

rekreasyon alanı tercihi aktivite alt boyutu puanları yüksek çıkmıştır. Bu sonuçtan katılımcıların seçtikleri aktiviteler dışında farklı aktiviteler yapmak istediklerini düşünebiliriz. Spor yapan katılımcıların rekreasyon alanı katılım engelinde spor alanı alt boyutu puanları yüksektir. Bu sonuca göre katılımcıların spor tesisleri konusunda problem yaşadıkları ve bunu spor yapmak için engel gördükleri düşünebilir. Kilis İli ile ilgili rekreasyon faaliyetlerinin inceleyen bir çalışmada da (Uğurlu, 2021). Katılımcıların kentteki rekreasyon ve spor alanlarının yetersizliğinden ötürü sportif aktivitelere katılamadıklarından bahsederek tesislerin yetersizliğinin olumsuz etkilerini vurgulayıp çalışmayı desteklemiştir.

Çalışmada cinsiyetin etkisi incelendiğinde rekreasyon alanı tercihlerinde kadınlar için fiziki imkanlar ve personel alt boyutu puanları ve rekreasyon alanı engellerinde güvenlik alt boyutu puanları yüksek bulunmuştur. Bu durum, Trabzon kentinde erkek egemen toplum yapısının etkili olduğunun göstergesi sayılabilir. Ayrıca Trabzon kentinde rekreasyonel aktivitelere katılan kadınlar için güvenlik zafiyetinin olduğu ve buna bağlı olarak rekreasyon alanlarında güvenlik personeline ihtiyaç duyulduğu düşünülebilir. Kadınlar için fiziki imkanlar alt boyutu puanlarının fazla olması da rekreasyon alanlarında tesislerde soyunma odası ve tesis ışıklandırması gibi konulara rekreasyon tercihiinde önem verildiğinin göstergesi sayılabilir. Rekreasyon alanı katılım engelinde erkekler için arkadaş alt boyutu puanları yüksektir. Bu durum erkeklerin serbest zaman aktivitelerine arkadaşları olmadan katılmadığının göstergesidir (Gümüş, 2016). Araştırması da çalışmayı destekler nitelikte kadınların rekreasyon aktivitelerine katılımlarını engelleyen faktörlere rastlanmıştır. Kadın erkek arasındaki bu farklılığın aile yükümlüğü ve güvenlik algısı olduğu düşünülmektedir. Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel eğilimlerine yönelik bir çalışmada rekreasyon faaliyetlerine cinsiyetin etkisi incelenmiş kadın katılımcılar rekreasyon alanlarında yeterli güvenlik önlemlerinin alınmaması ve birlikte bu alanlara gidebileceğim kimsenin olmaması alt boyutu puanları yüksek çıkmıştır (Kalaycı, 2018). Bu çalışma da Gümüş'ün çalışması gibi çalışmayı destekler niteliktedir. Üniversite öğrencilerinin rekreasyon etkinliklerine katılımıyla ilgili farklı bir çalışmada cinsiyet faktörüne bakıldığında anlamlı fark bulunamamış ve gençlerin serbest zaman sıkıntısı çekmedikleri sonucuna varılmıştır (Paksoy, 2016). Bu çalışmada üniversitenin rekreasyon alanı imkanları kısıtlı olduğu görülmüş ve bu kısıtlılıktan ötürü cinsiyet farkı gözetmeksizin öğrencilerde serbest zaman bilinci oluşmadığını bize düşündürmüştür. Anlaşıldığı üzere fiziksel imkanlar özellikle kadınlarda rekreasyonel aktivitelere katılımda önemli ölçüttür.

Kılıç'ın 2013 yılındaki üniversite öğrencilerine yönelik çalışmasında cinsiyetin kampüs içinde ders dışı zaman geçirme durumuna etkisi incelendiğinde konuyla ilgili bu soruya erkek 91 kişi % 58,0 evet, kadın 103 kişi % 55,0 evet cevabını vermişlerdir. Aynı soruya 66 % 42,0 erkek hayır; 126 % 55,0 kadın hayır cevabını vermiştir. Yine aynı çalışmada cinsiyet göz önünde bulundurularak üniversitenin sosyal imkanlarını yeterli bulup bulunulmadığı sorulduğunda 387 kişide erkek ve kadın olmak üzere 351 kişi hayır cevabını vermiştir. Bu ve diğer çalışmalardan anlaşılan rekreasyon alanı

imkanlarının yetersiz olması, kurumlarda, kentlerde dolayısıyla ülkemizde serbest zamanın verimli geçirilmesi önündeki en büyük engellerden biridir.

Çalışmada kasabada yaşayanlar 53 kişi %13,3, şehirde yaşayanlar 244 kişi % 61, köyde yaşayanlar 103 kişi % 25.8 kişi olarak tespit edilmiştir. Rekreatyon alanı tercihi yaşanan yer incelendiğinde şehirde yaşayanların konum ve aktivite alt boyutu köyde yaşayanlardan daha yüksektir. Şehirde yaşayanların rekreatyon alanlarının kent merkezlerine yakın olmasını önemsediklerine bir kez daha değinilmiştir. Aynı zamanda şehirde yaşayanların aktivite çeşitliliğini de önemsediklerini düşünebiliriz. Yapılan bir çalışmada insanların serbest zamanlarını değerlendirme imkan ve şekillerinin ikamet ettikleri yere bağlı olduğuna değinmiş ve çalışmamızı desteklemiştir (Kalkan, 2012). Kalkan'a göre insanların şehirde, banliyöde, kırsal alanda yaşamaları, dolayısıyla spor tesisleri, kültür merkezleri, alışveriş merkezleri, sinemalara ve doğal güzelliklere yakınlıklarıyla imkan ve tercihlerini etkileyecektir. Denizin olduğu kentlerde su sporları yapıldığı gibi dağlık kentlerde dağ ve kış sporları yapılmaktadır. Yapılan rekreatyon tesislerinde bölgenin coğrafi özelliklerinin planlamaya dahil edilmesi son derece önemlidir.

BDİ (vücut kitle endeksi) faktörüne baktığımızda katılımcılarımızın cevapları doğrultusunda rekreatyon alanı katılım engellerinde hafif şişmanların arkadaş alt boyutu puanı şişman olanlardan fazla çıkmıştır. Vücut kitle endeksinde diğer alt boyut puanlarına bakıldığında anlamlı fark görülmemiştir. Katılımcılarımızdan hafif şişman olanların aktiviteye katılımlarında arkadaş faktörü önemlidir ve çalışmanın % 46,3 'ünü hafif şişman oluşturduğuna göre rekreatyonel aktivitelere arkadaşlarıyla katıldıklarını söyleyebiliriz. Katılımcılardan 9 kişi % 2,3 zayıf, 166 kişi % 41,5 normal, 185 kişi % 46,3 hafif şişman, 40 kişi % 10 şişman olarak bulunmuştur. Gümüş'ün çalışmasında 69 kişi % 16,7 zayıf, 216 kişi % 52,4 normal, 127 kişi % 30,8 hafif şişman olarak bulunmuştur ve vücut kitle endeksinin yapılan rekreatyon aktivitesine etkisi görülmemiştir. İki çalışmada da görülüşü üzere rekreatyonel aktiviteye katılan hafif şişman ve şişman sayısı azımsanmayacak kadar çoktur. Bu durum bize insan yaşamında rekreatyonel aktivitelerin ihtiyaç olarak insanların fiziksel özelliklerinin önüne geçtiğini ve önemini göstermektedir. Hafif şişman ve şişman vücut yapısına sahip insanların formda kalmak için sportif amaçlı yapılan rekreatyonel etkinliklere katıldıklarını da düşünebiliriz.

Gelir düzeyinin rekreatyon tercihlerine ve rekreatyon alanı katılım engellerine etkisi incelendiğinde anlamlı fark görülmemiştir. Gelir düzeyine bakıldığında katılımcıların % 33,5'lük kısmının düşük gelir düzeyine sahip oldukları (4500 TL altı), % 65,5'lik kısmının ise yüksek gelir düzeyine (4500 TL üzeri) sahip oldukları görülmektedir. Aylık geliri 4500 TL üzeri olan katılımcıların % 66,5 orana sahip olmalarının aktiviteye katılımlarını olumlu yönde etkilemediğini bu durumdan anlaşılabılır. Bu durum Trabzon kentinde halkın büyük çoğunluğunun rekreatyon aktivitelerine ulaşabileceğini veya cinsiyetin rekreatyon tercihlerine etkisini destekler nitelikte program dahilinde olmayan pasif aktiviteler seçtiklerini düşündürebilir. Talay ve arkadaşlarının 2010

yılında yapmış olduğu bir çalışmada gelir düzeyi düşük (500 YTL'den ve az) ve gelir düzeyi yüksek (2000 YTL üzeri) olanların katıldığı rekreasyonel aktivite çeşitliliğinin az olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencilerine yönelik yapılan bir çalışmada da (Kılıç, 2013) rekreasyona katılım konusunda gelir düzeyinin etkisi incelendiğinde geliri en düşük 100 – 150 TL 19 kişi %45,0 ile serbest zamanlarını verimli geçirme sorusuna evet cevabını verirken, gelir düzeyi en yüksek 351 TL ve üzeri 19 kişi %41,3 ile evet cevabını vermiştir. Aynı soruya geliri en düşük 100 – 150 TL 23 kişi % 54,8 hayır cevabını verirken, geliri en yüksek 351 TL ve üzeri 27 kişi % 58,7 oranla hayır demiştir. Bu çalışmada da gelir düzeyinin serbest zamanların verimli geçirilmesi konusunda etkisinden söz edemeyiz. Her iki çalışmadaki bulgular çalışmamızı desteklemektedir.

Eğitim düzeyi parametresi incelendiğinde rekreasyon alanı katılım engellerine ilişkin ölçek puanlarına bakıldığında herhangi fark bulunamamıştır. Lise ve altı 56 kişi % 14, lisans 290 kişi % 72,5 Lisansüstü 54 kişi % 13,5 olarak belirlenmiştir. Bu sonuca karşıt bir sonuç olarak başka bir çalışmada ilköğretim düzeyi eğitime sahip bireylerin, ortaöğretim, lise ve üniversite eğitim düzeyindeki bireylere göre daha çok engelle karşılaştıklarını belirtmiş ve bunu eğitim düzeylerine bağlı olarak beklentilerinin yükselmesine bağlamışlardır (Gümüş, 2018). Çalışmamızda çıkan bulgular doğrultusunda anlamlı fark bulunmaması Trabzon kentinde her eğitim seviyesine uygun rekreasyonel aktivite olduğunu söyleyebiliriz. Trabzon halkının bilinçli ya da bilinçsiz rekreasyonel aktivitelere katıldıkları da söylenebilir.

Araştırmamızda hususi araç faktörüne bakıldığında rekreasyon alanı tercihi konum alt boyutu puanı fazladır. Diğer alt boyutlarda anlamlı fark görülmemiştir. Bu durum Trabzon kentinin coğrafi yapısı göz önünde bulundurulduğunda; her ne kadar engebeli arazi mevcutsa da sahil şeridi yol ağının her yere uzanmasını sağlamaktadır. Ayrıca yüz ölçümünün küçük olması sebebiyle yerel yönetimin imkanları ve özel araçlarla her yere ulaşım kolaylıkla sağlansa dahi insanlar rekreasyon alanlarına ulaşımın kolay sağlanması açısından yerleşim yerlerine yakın planlanmasını istemektedirler. Benzer bir çalışma olan (Gümüş, 2016) bakıldığında % 61'i rekreasyon alanlarına yürüyerek geldiği tespit edilmiş; bu konuda belediyelerde çalışan şehir plancılarının rekreasyon alanlarını coğrafi özellikler de göz önünde bulundurarak kente yakın tasarlaması önem arz etmektedir. 2010 yılında Talay'ın yapmış olduğu çalışmada Bartın Kenti'nde ulaşımın gelişmemesinden ve kısıtlı ulaşımından ötürü katılımcıların doğal güzelliklere sahip bazı mekanlara özel araçlarla gidebildiklerini belirtmişlerdir. Bu nedenle imar, su ve kanalizasyon, alt yapı, ağaçlandırma, sosyal hizmetler, park ve benzeri görevler gibi ulaşım imkanlarını sağlamak da yerel yönetimlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Gümüş'ün çalışmasında rekreasyon alanlarına ulaşımında % 20 'si hususi araçlarını kullanmıştır. Rekreasyon alanlarının planlanmasında park alanlarına duyulan ihtiyaç önemsenmelidir. Sağlık ve arkadaşlarının çalışmasında katılımcıların % 43,2'si rekreasyon alanlarına kolay ulaşım sağlanan yerleri tercih etmiştir. Buradan da anlaşılabileceği gibi rekreasyon alan tercihinde ve engelinde ulaşım önemli faktördür.

Rekreasyon alanı katılım engellerinde sağlık durumuyla ilgili olarak sağlığını, kötü - fena değil olarak ifade edenler, bireysel engel alt boyutu puanları, iyi olarak ifade edenlerden daha yüksektir. Bu durum katılımcıların rekreasyonel aktiviteye katılımlarında bireysel sağlık unsurlarının etkili olduğunun göstergesidir. Rekreasyon alanı tercihlerinde anlamlı fark görülmemiştir. Sağlık durumu katılımcıların rekreasyon tercihlerini etkilemezken, katılımlarını engelleyebilmektedir. Karaküçük'ün çalışmasında sportif rekreasyon ile insanların her yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyinde sağlığını koruma amaçlanmıştır. Başka bir çalışmada rekreasyon alanlarına katılım sıklığı arttıkça bireylerin psikolojik iyi olma durumlarında artış sağlanmıştır (Gümüş, 2019). İki çalışma da hem fiziksel hem de psikolojik olarak rekreasyon aktivitelerine katılım bireylere fayda sağlamaktadır. Sportif rekreasyonun bireye kardiyovasküler uygunluk, kas, kemik ve ruh sağlığı gibi birçok fayda sağladığı söylenebilir. Yaşlılarla ilgili yapılan bir çalışma etkinliklere katılan yaşlanan bedene rekreasyon engeli olarak bakılırken bireyler, bu engeli ortadan kaldırıp yaşlı bedeninin rekreasyona olan bakış açısı, ihtiyaçları ve deneyimleri hakkında bizleri fikir sahibi eder. Yaşlanan bedeninin farkındalığı ve sağlığın önemi yaşlı bireyleri fiziksel etkinliğe yönlendirmiştir (Lieschhty & Dahlstrom, 2014).

Rekreasyon alanı tercihi ve katılım engeli konusunda spor yapma sıklığına bakılmış; sportif çeşitlilik, personel, konum, eğitim düzeyi alt boyutlarında anlamlı fark bulunamamıştır. Sadece fiziki imkanlar alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur. Başka bir çalışmada insanların rekreasyon alanlarına katılım sıklıklarına göre psikolojik iyi oluş durumları incelenmiş anlamlı sonuç bulunamadığı gibi katılımcıların bu alanlara katılım sıklıkları arttıkça psikolojik iyi oluş durumları düzelmiştir (Gümüş, 2019). Üniversiteyle ilgili bir çalışmada da ders dışı kalan zamanda kısıtlı rekreasyon alanı imkanlarından ötürü düzensiz ve verimsiz serbest zamanın kullanımı akademik başarıyı olumsuz etkilemiştir (Kılıç, 2012). Rekreasyon faydalarıyla ilgili olarak okul memnuniyetine etkisi olabildiği gibi öğrencilerin akademik başarısına ve zihinsel, fiziksel gelişimine katkısından da bahsedilmiştir (Andre & Williams, 2017). Rekreasyon faaliyetlerine katılmak öğrencilerin hayatında akademik başarı sağladığı gibi toplumsal ve sağlık yönünden de yarar sağladığından bahsederek farklı bir çalışmada da rekreasyonun akademik faydasından bahsetmiştir (Henchy, 2013).

Rekreasyon alanlarına katılım sıklığı konusunda Bartın kentiyle ilgili yapılan çalışmada da kent çevresindeki rekreasyon alanlarında katılımcıların daha sık gittiklerini ve daha uzun zaman geçirdiklerini, uzak piknik alanlarına daha az gittiklerini belirtmişlerdir (Talay, 2010). Bu çalışma da bize rekreasyonel aktivitelere katılım sıklığını ve bu aktivitelerle geçen süreyi belirlemede rekreasyon alanının kente olan uzaklığının ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Rekreasyonel aktivitelere katılmak bize fiziksel ve psikolojik fayda sağlayacağı gibi bu aktivitelerle katılım sıklığımızı da fiziki imkanların durumu etkileyecektir. Şehirlerde rekreasyon alanlarının ne şekilde planlandığına dikkat edilmelidir.

Katılımcıların rekreasyon alanı tercihinde geliş nedenleri incelendiğinde,

- Bisiklet kullanmak amacıyla gelenlerin aktivite alt boyutu puanları yüksek çıkmıştır.
- Piknik yapmak amacıyla gelenlerin aktivite alt boyutu puanları yüksek çıkmıştır.
- Yürüyüş yapmak amacıyla gelenlerin personel ve aktivite alt boyutu puanları yüksek çıkmıştır.
- Koşu amacıyla gelenlerin konum ve sportif çeşitlilik alt boyutu puanları yüksek çıkmıştır.
- Vakit geçirmek amacıyla gelenlerin konum ve sportif çeşitlilik alt boyutu puanları yüksek çıkmıştır.
- Çocuklarıyla oyun oynamak amacıyla gelenlerin fiziki imkanlar alt boyutu puanları yüksek çıkmıştır.

Bisiklet kullanmak, piknik ve yürüyüş yapmak için rekreasyon alanlarına gelen katılımcıların; alanda amaçlarının dışında çeşitli rekreasyonel aktivitelerle zamanlarını değerlendirmeyi umduklarını düşünebiliriz. Ayrıca yürüyüş yapmak amacıyla gelenlerin güvenlik ve temizlik personeli gibi rekreasyon alanlarında bulundurulması gerekli personelin olmasını önemsediklerini anlayabiliriz. Koşu ve vakit geçirmek amacıyla gelenlerin hususi araç ve yaşanan yer ölçek sorularında olduğu gibi rekreasyon alanlarının konumunu şehirlere yakın yerlerde yapılmasını ve alanda koşu dışında farklı sportif aktivite imkanlarının olmasını önemsediklerini düşünebiliriz.

Çocuklarıyla oyun oynamak için gelenlerin rekreasyon alanlarının fiziki imkanlara (çocuk oyun alanları, spor tesisleri, soyunma odaları, restoranlar, lavabolar, bisiklet ve yürüyüş yolları vb.) sahip olmasını beklediklerini düşünebiliriz.

Katılımcıların rekreasyon alanı katılım engeli incelendiğinde, gezi yapmak amacıyla gelenlerin güvenlik alt boyutu puanları yüksek çıkmıştır. Rekreasyon alanında tercih sebebi olan bir kriterin yokluğu, rekreasyon alanının tercih edilmeyiş nedeni olarak karşımıza çıkması engel kabul edilebilir.

Yürüyüş yapmak için rekreasyon alanına gelenlerin personel (güvenlik vb.) oluşu tercih nedeniyse; güvenlik personelinin olmayışı katılımcılar tarafından rekreasyon alanına katılım engeli kabul edilebilir.

Rekreasyon alanına geliş nedeni katılım engeli alt boyutunda güvenliğin yüksek puan çıkması, bize çalışmada cinsiyet faktöründe katılım engeli olarak yine güvenlik alt boyutu puanının yüksek çıkmasını hatırlatmıştır. Çalışmada ve bunu destekleyen Gümüş'ün çalışmasında da cinsiyet sorusunda güvenlik puanları yüksek çıkmıştır. O halde katılımcılar rekreasyon alanı katılım engeline güvenlik konusuna önem verenlerin kadın katılımcılar olduğunu düşündürmektedir. Çıkan bu sonuçlar bize Trabzon' da rekreasyon alanlarının verimli kullanılması adına, güvenlik konusunda zafiyet olabilecek nedenler için önlemler alınıp, yapılmış tesislerde iyileştirme çalışmaları yapılmasını ve yapılacak tesislerde de güvenlik hususuna dikkat edilmesi gerektiğini düşündürmektedir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6. 1. Sonuçlar

Katılımcıların yaş ortalamasının 36,57 olarak çıkması bize rekreasyonel aktivitelere katılımda aktif bir katılım olduğunu düşündürmektedir.

Rekreasyon alanı tercih etkenleri incelendiğinde: spor yapma sıklığında anlamlı fark görülmemiş olup; rekreasyon alanı tercih etkenleri üzerinde etkili olmadığı görülmüştür.

Cinsiyet ilişkisine bakılmış; 246 % 61,5 erkeğin, 154 % 38,5 kadının çalışmaya katıldığı tespit edilmiştir. Kadınlar rekreasyon alanlarında fiziki imkanlar ve güvenliğe önem vermişlerdir. Rekreasyon alanları ve tesislerde kadınların fiziki imkan ve güvenlikle ilgili eksikliklerle karşılaştığı sonucuna ulaşılabilir. Buradan hareketle, Trabzon kentinde mevcut rekreasyon alanları ve tesislerde fiziki imkanların iyileştirilme çalışmalarının yapılması, güvenlik önlemlerinin artırılmasının kadınlar için yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Erkekler, rekreasyonel etkinliklere arkadaşlarıyla katılmayı tercih etmiştir. Etkinliklere katılan erkeklerin, bir gruba dahil olarak bunu yapmak istemesinden rekreasyonun yararlarından biri olan sosyalleşmeyi sağladığı sonucuna ulaşılabilir.

Yaşadığı yer ilişkisine bakılmış; kasabada 53 kişi % 13,3, şehirde 244 kişi % 61, köyde 103 kişi 25,8 ikamet ettiği tespit edilmiştir. Rekreasyon alanlarının yerleşim yerlerine yakınlığının katılımcılar için önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle insanların işten arda kalan zamanı rekreasyonel faaliyetlere harcamak adına daha verimli şekilde kullanmak istedikleri düşünülebilir.

Rekreasyon alanlarında aktivite çeşitliliğine önem verilmiştir. Aktivite çeşitliliğine önem verilmesiyle aynı zamanda rekreasyon tercihleri belirlenirken de çeşitlilikten bahsedilebilir. Aktivite çeşitliliğiyle daha fazla insana hitap edilerek, daha fazla katılım sağlandığı da düşünülebilir.

Katılımcılardan en çok fazla kilolu olan 185 % 46,3 kişi, aktivitelere arkadaşları ile katılmayı tercih etmişlerdir. Bu sonuçtan hareketle fazla kilolu katılımcıların etkinliğe katılırken bir gruba ait olma isteğiyle birlikte, varsa öz güven eksikliğini bu şekilde ortadan kaldırdıkları düşünülebilir.

Araştırmaya katılanlar, lise ve altı 56 kişi %14, lisans 290 kişi % 72,2, lisansüstü 54 kişi % 13.5 olmak üzere 400 kişidir. Çıkan sonuca göre rekreasyon etkinlikleri tercihi ve katılım engellerinde eğitim düzeyinin belirleyici bir etkisi olduğundan söz edilemez. Eğitim düzeyinin rekreasyonel katılım üzerinde etkili olmamasından ötürü Trabzon kentinde her eğitim düzeyine yönelik faaliyetler olduğundan ya da eğitim düzeyi fark etmeksizin rekreasyonel faaliyetlere katılım sağlandığından söz edebiliriz.

Rekreasyon alanı katılım engelleri incelendiğinde: Sağlık durumu kötü – fena değil olanlar 103 kişi % 25,8'dir. Bu sonuca göre katılımcılar rekreasyonel aktivite yapmaya elverişli değildir ve

bu sağlık durumu rekreasyon alanı katılım engeli olarak kabul edilir. Katılımcılardan 297 kişinin sağlık yönünden rekreasyonel faaliyetlere katılmada herhangi bir engeli olmadığı düşünöbilir.

Kardeş sayısı, aylık gelir, eğitim düzeyi, medeni durum değişkenlerinde anlamlı fark görölmemiştir. Bu değişkenlerin rekreasyon alanı katılım engelleri üzerinde etkisi olmadığı ortaya çıkmıştır.

Spor yapmayanlar, tesislerin fiziki imkanlarını yetersiz bulduklarından aktivitelere katılmamıştır. Bu sonuçtan hareketle spor tesislerinde eksiklikler olduğu ve bu eksikliklerin kısıtlayıcı sayılabileceğinden bahsedebiliriz. Spor tesislerinde bahsi geçen eksikliklerin rekreasyonel katılımı artırmak için en kısa sürede yetkililerce tespit edilip giderilmesi gerekmektedir.

Spor yapma sıklığı katılımcıların rekreasyon tercihini etkilemediği gibi aktiviteye katılımlarına da engel değildir. Ancak spor yapma sıklığı arttıkça aktiviteye katılım azalmıştır. Bu sonuçtan hareketle katılımcıların sporda sürekliliklerin az olduğunu düşünöbiliriz.

Spor yapan katılımcılar için rekreasyon alanlarındaki sportif çeşitlilik önemlidir. Futbol, yürüyüş, pilates – fitness, yüzme ve diğer spor branşlarını kadın-erkek olarak katılımcılar her birini tercih etmişlerdir. Bu nedenle rekreasyon alanlarında farklı spor branşlarının bulunması rekreasyon alanı önündeki katılım engellerinden birini ortadan kaldıracaktır.

Rekreasyon alanına geliş nedenlerine bakıldığında, çocukları ile oyun oynamak için rekreasyon alanlarına gelenlerin fiziki imkanlar alt boyutunda anlamlı değişime rastlandığı ortaya çıkmıştır. Buradan hareketle çocuklarıyla oyun oynamak için alana gelenlerin fiziki imkanlara önem verildiği sonucunu çıkarabilir.

Koşu ve vakit geçirmek için rekreasyon alanlarını tercih edenlerin rekreasyon alanlarının yerleşim yerlerine yakın olmasını önemsediklerini, konum alt boyutlarıyla aralarında anlamlı fark olduğundan çıkarılabilir. Ayrıca koşu yapmaya gelenler rekreasyon alanlarında sportif çeşitlilik olmasını istedikleri sonucu da bulgulardan çıkarılabilir.

Gezi yapmak için rekreasyon alanını tercih edenlerin alanın güvenliğine (güvenlik personeli, ışıklandırma vb.) önem verdiklerini, güvenlik alt boyutlarında anlamlı fark olduğundan çıkarılabilir. Buradan hareketle katılımcıların kendilerini güvende hissetmek istemelerinin, rekreasyon alanlarındaki önemli ihtiyaşlardan olduğu sonucuna ulaşılabilir. Rekreasyon alanlarında güvenlik ihtiyacının sağlanmasıyla da aynı zamanda rekreasyon alanı katılım engellerinden birini ortadan kaldıracaktır.

6. 2. Öneriler

6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

Kentin coğrafi özellikleri ve yerleşim yerlerine konumu göz önünde bulundurularak rekreasyon alanları yerel yönetimler tarafından planlanıp, ihtiyaca göre yapılmalıdır.

Rekreasyon alanlarındaki tesisler günümüze uygun restore edilip, iyileştirmeye gidilmelidir. Yeni tesisler de bu şartlara uygun yapılmalı. Rekreasyon alanı içinde çocuk oyun alanları, mesire yerleri, restoranlar, spor tesisleri ve eklentileri ihtiyacı karşılayacak şekilde projelendirilip hayata geçirilmelidir.

İlgili kurumlarca insanların arkadaş gruplarıyla sosyalleşerek aktivite yapmayı tercih edebilecekleri düşünülüp, her yaşa ve herkese hitap edecek çeşitli etkinlikler düşünülmelidir.

Geçmişten günümüze kentin yöresel özelliklerini, kültürünü, doğal ve tarihi alanlarını ön plana çıkaracak; yöreyi ülkede ve yurt dışında temsil edecek turizmi geliştiren çalışmalar; televizyon, sosyal medya vb. kitle iletişim araçlarıyla tanıtımı yapılmalıdır.

Rekreasyon alanları ve spor tesislerinde ışıklandırma, güvenlik görevlisi bulundurma önlemleriyle halkın güvenliği sağlanıp, yardımcı personel eksikliği varsa bunlar giderilmelidir.

Aktif spor yapan bireylerin zamanı verimli kullanmalarını sağlamak ve hayatlarını kolaylaştırmak adına spor tesisleri kente en uygun konumda yapılmalıdır. Daha önceden yapılmış tesisler için de yerel yönetimler sık ulaşım ağı sağlamalı.

Farklı spor branşlarıyla ilgilenen bireyler göz önünde bulundurularak, tesislerin fiziki yapısı buna uygun yapılmalıdır.

Rekreasyon alanlarıyla ilgili planlama yapılırken; eğitim, sağlık, ulaşım vb. kriterler dikkate alınmalıdır.

İnsanlara fiziksel yarar sağlarken, ruhsal ve mental yarar da sağlaması adına, rekreasyonel alanlar mümkün olduğunca doğa ile iç içe inşa edilmelidir.

6. 2. 2. İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

Türkiye genelinde rekreasyon alanlarına duyulan ihtiyaç göz önünde bulundurulduğunda Trabzon ili genelinde yürütülmüş olan bu çalışma farklı illerde de yürütülerek desteklenebilir.

İnsanların rekreasyon tercih etkenlerinin belirlenmesi ve rekreasyon alanı katılım engellerinin incelenmesi konusunda ileride yürütülecek nitel bir çalışma ile konu farklı açılardan değerlendirilebilir.

İlerleyen zamanlarda rekreasyon alanlarının sayısı ve niteliğindeki gelişmeler ile rekreasyon ve rekreasyon alanlarına bakış açılarında oluşabilecek değişimler nedeniyle çalışma konusu farklı örneklerle yenilenebilir.

7. KAYNAKLAR

- Ağduman, F. (2017). *Üniversite öğrencilerinin boş zaman motivasyon ve tatminlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Ağılönü, A., & Mengütay, S. (2009). Yerel yönetimlerde rekreasyon hizmetleri ve model belirleme. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 160-176. https://arastirmax.com/tr/system/files/dergiler/161047/makaleler/6/2/arastirmx_161047_6_pp_160-176.pdf adresinden 17 Temmuz 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Akyol, C., & Akkaşoğlu S. (2020). Gençlerin boş zamanlarında rekreasyon faaliyetlerine katılım engelleri üzerine bir araştırma. *Turizm ve Gastronomi Çalışmaları Dergisi*, 8(3), 2072-2089.
- Alexandris, K., & Carrol, B. (1997). Perception of constraints and strength of motivation: Their relationship to recreational sport participation in Greece. *Journal of Leisure Research*, 29(3), 279-299. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00222216.1997.11949797> adresinden 17 Temmuz 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Amman, M. T. (Ed.). (2000). *Spor sosyolojisi*. İstanbul: Alfa Basım.
- Andre, E. K., & Williams N. (2017). Benefits of campus outdoor recreation programs: A review of the literature. *Outdoor Recreation Education and Leadership Magazine*, 9(1), 15-25. <https://js.sagamorepub.com/jorel/article/view/7491/5923> adresinden 17 Temmuz 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Ardahan, F. (2013). Bireyleri rekreatif spor etkinliklerine motive eden faktörlerin remm ölçeğini kullanarak çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesi: Antalya örneği. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(2), 1-15. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/191785> adresinden 20 Temmuz 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Balcı, V., & Koçak, F. (2014). Spor ve rekreasyon alanlarının tasarımında ve kullanımında çevresel sürdürülebilirlik. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 46-58. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/190534> adresinden 20 Temmuz 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Bright, A. D. (2000). The role of social marketing in leisure and recreation management. *Journal of Leisure Research*, 32(1), 12-17. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00222216.2000.11949878?journalCode=ujlr20> adresinden 20 Temmuz 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Bucher, C. A., Shivers, J. S., & Bucher, R. D. (Ed.). (1984). *Recreation for today's society*. New York: Prentice Hall.
- Çetinkaya, G., Yıldız, M., & Özçelik, M. A. (2016). Açık hava rekreasyon kapsamında milli park kullanım engelleri. *Mediterranean Journal of Humanities*, 6(1), 99-114.
- Demirel, M., & Harmandar, D. (2009). Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarında engel oluşturabilecek faktörlerin belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 838-846.

- Federasyonlar ve Kulüpler. (2022). <https://shgm.gsb.gov.tr/federasyonlar.html/> Detay/ Faaliyetlerimiz. 13 Ocak 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Frank, A. 2003. *Sports and education: A reference handbook*. California: Abc-Clio.
- Gökçe, H. (2020). *Rekreasyon ve yerel yönetimler* (1. bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- Gümüş, H. (2016). *Rekreasyon alanlarının kullanım etkenlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gümüş, H., & Alay, Ö. S., & Karakılıç, M. (2017). Fiziksel aktivite için park ve rekreasyon alanlarına gelen kullanıcıların mekân seçimini ve fiziksel aktiviteye katılımını etkileyen faktörler. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 31-38. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/600540> adresinden 20 Temmuz 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Henchy, A. (2013). The perceived benefits of participating in campus recreation programs and facilities: A comparison between undergraduate and graduate students. *Recreational Sports Journal*, 37(2), 97-105. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1123/rsj.37.2.97> adresinden 20 Temmuz 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Jenkins, J. & Pigram, J. (2003). *Encyclopedia of leisure and outdoor recreation*. England: Routledge.
- Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon (Boş zamanları değerlendirme)*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karaküçük, S., Kaya, S., & Akgül, B. M. (2017). *Rekreasyon bilimi 2*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kılbaş, Ş. (2010). *Rekreasyon (Boş zamanı değerlendirme* (4. Bs.). Ankara: Gazi Kitapevi.
- Köktaş, K. Ş. (2010). *Rekreasyon boş zaman değerlendirme* (3. bs.). Ankara: Nobel.
- Kurdoğlu, O., & Düzgüneş, E. (2011). Kent ormanlarının kavramsal hukuksal ve çevresel boyutuyla değerlendirilmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 12(1), 72-85. <http://ofd.artvin.edu.tr/en/download/article-file/25733> adresinden 25 Temmuz 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Küçük, S. (2015). *İşgörenlerin rekreasyonel etkinliklere katılım düzeyleri ile çalışma performansları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Okuyucu, A. (2018). Bilecik kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi. *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(30), 4400-4410.
- Önaç, A., & Birişçi, T. (2018). Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel eğilimleri üzerine bir araştırma. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 55(1), 1-9.
- Özdemir Işık, B., & Demirel, Ö. (2014). Kıyı kullanıcılarının kıyı alanı rekreasyon planlama kararları üzerindeki etkisi: Trabzon kıyı bandı örneği. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 4(10), 1-11. <http://161.9.164.68/xmlui/handle/11616/4943> adresinden 20 Temmuz 2022 tarihinde erişilmiştir.

- Paksoy, M., & Çalık, F. (2016). Abdullah Gül Üniversitesi öğrencilerinin rekreasyon etkinliklerine katılımını etkileyen faktörler. *International Journal Of Sport Culture and Science* 4(1), 39-50.
- Sabancı, G. (2016). *Öğretim elemanlarının rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörlerin belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Sağlık, A., & Kelkit, A. (2014). Çanakkale kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi* 2(1), 27-36. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/237497> adresinden 25 Temmuz 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Sezer, B., & Akova O. (2016). Kent sakinlerinin rekreasyon tercihleri, rekreasyon alanlarının algılanan değeri ve gerçek kullanımı arasındaki ilişki. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E- Dergisi* 5(2), 94-115. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1410385> adresinden 25 Temmuz 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Stanis, S. A. W., Schneider, I. E., & Anderson, D. H. (2009). State Park visitors' leisure time physical activity, constraints, and negotiation strategies. *Journal of Park & Recreation Administration*, 27(3), 21-41.
- Şimşek, D. S. (2007). *Tekirdağ merkez ilçe kıyı şeridi rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Talay, İ., Kaya, F., & Belkayalı, N. (2010). Sosyo-ekonomik yapının rekreasyonel eğilim ve talepler üzerine etkisi: Bartın kenti örneği. *Kastamonu Coğrafya Bilimler Dergisi* (2), 147-156.
- Tanyeri, S.Ö. (2018). *Bireylerin rekreatif etkinliklere bilinçli katılımlarının farklı parametrelerle incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Torkildsen, G. (2012). Programming leisure and recreation services and facilities. *In Leisure and Recreation Management* 1(1), 419-450).
- Uçar, I. (2018). *Rekreasyon faaliyetlerine katılan bireylerde yalnızlık ve sosyal anksiyete düzeyinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Rekreasyon Alanları (2021). <https://www.trabzon.bel.tr/projeler/yatirimlar/projeler.aspx>. 07 Kasım 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Rekreasyon Alanları (2022). <https://www.ktb.gov.tr/TR-96268/turizm/rekreasyon.html>. 27 Ocak 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Yılmaz, B. (2019). *Trabzon ili geleneksel halk bilgisi ve etnografyası* (Yayımlanmamış doktora tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

8. EKLER

Ek 1. Ölçekler

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcılar,

Bu çalışma Trabzon Üniversitesi'nde yapılan bir yüksek lisans tez çalışması kapsamında yürütülmektedir. Bu çalışmanın amacı, Trabzon halkının rekreasyon tercih etkenlerinin belirlenip, rekreasyon alanı katılım engellerini inceleyerek Trabzon halkı için gerekli olan ve ihtiyaç duyulan rekreasyonel alanların ve faaliyetlerin planlanmasına katkı sağlamaktır. Sorulara samimi yanıtlar vermeniz araştırmanın güvenilirliği için önem teşkil etmektedir. Formda isminizi ve herhangi bir kimlik bilginizi açığa çıkaran herhangi bir soru bulunmamaktadır. Elde edilen bilgiler araştırma etiği kapsamında GİZLİ tutulacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Öğr.

1. Yaş:.....

2. Cinsiyet: Kadın (....) Erkek (....)

3. İkamet Ettiğiniz Yer: Köy (....) Kasaba (....) Şehir (....)

4. Kaç Kardeşiniz (Siz Dahil):.....

5. Öğrenim Durumunuz:

Okur Yazar Değil (....) İlköğretim (....) Lise (....) Yüksekokul-Ünv.(....)

6. Aylık Ortalama Elinize Geçen Para TL

7. Oturduğunuz Yer:

Aile/Yakınlar(....) Devlet Yurdu (....) Özel Yurt

(....) Arkadaşlar İle (....) Yalnız (....)

8. Herhangi Bir Spor Dalı İle Uğraşıyor

Musunuz? Evet (....) Hayır (....)

9. Cevabınız Evet İse Yaptığınız Spor Branşı :

Futbol (....)Fitness (....) Yürüyüş(....) Trekking (....)Bisiklet (....)Yüzme

(....)Tennis Pilates-Step(....) 8.Diğer (.....)

10. Serbest Zaman Veya Boş Vakitlerinizde Ne Yaparsınız?

Boş Zamanım Yok. (....) Kitap Okuyarak (....) Müzik Dinleyerek. (....) Televizyon

(....) Sinema İzleyerek. (....) Bilgisayar Ve İnternet Kul.(....)

Spor Yaparak. Diğer (Açıklayınız)

Ek 1'in devamı

Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği

EK 2: Değerli Katılımcı;

Aşağıda sizlerin demografik bilgilerinizi sorgulayan ifadelerin yanı sıra belediyeler tarafından yapılan rekreasyon (boş zamanları değerlendirme) alanı (park vs.) kullanımında etkili olabileceği düşünülen bazı ifadelere yer verilmiştir. Bu ifadelerin rekreasyon alanı kullanımınızdaki önem derecesini liste üzerinde ayrılan alana işaretleyiniz. Her birey, diğer bireylerden farklı olduğundan bu ankette doğru veya yanlış cevap yoktur. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Göstereceğiniz ilgi ve özene şimdiden teşekkür ederim. Uygulama süresi yaklaşık 8 dakikadır.

- 1) Yaşınız:
- 2) Cinsiyetiniz: ☐ Erkek ☐ Kadın
- 3) Boy:
- 4) Kilo:
- 5) Aylık Hane Halkı Geliriniz:
- 6) Eğitim Durumunuz: ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü
- 7) Medeni Durumunuz: ☐ Evli Çocuklu ☐ Evli Çocuksuz ☐ Bekâr Çocuklu ☐ Bekâr Çocuksuz
- 8) Hususi aracınız var mı? ☐ Evet ☐ Hayır
- 9) Park ve/veya Rekreasyon alanında spor yapma sıklığınız (Lütfen yazınız)Haftadakere
- 10) Park ve/veya Rekreasyon alanına geliş nedeninizi, önceliğinize göre (1-2-3 şeklinde)sıralayınız. (En fazla 3 seçenek)
☐ Bisiklet ☐ Çocuklarla oyun ☐ Gezi ☐ Koşu ☐ Köpek gezdirme
☐ Piknik ☐ Paten ☐ Vakit geçirme ☐ Yürüyüş
- 11) Genel olarak, sağlık durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz? (Lütfen tek bir şık işaretleyiniz)
☐ Kötü ☐ Fena değil ☐ Emin değilim ☐ İyi ☐ Çok iyi
☐ Mükemmel

- A. Rekreasyon alanı seçiminizde, aşağıdakiler sizin için ne derece önemlidir. (Lütfen, sizin için önem derecesini; çok önemli, önemli, fark etmez, önemsiz, hiç önemli değil" sınıflandırmalarından birini işaretleyerek belirtiniz.)

		Hiç Önemli Değil	Önemsiz	Fark etmez	Önemli	Çok Önemli
1.	Yürüyüş yollarının olması	1	2	3	4	5
2.	Bisiklet yolunun bulunması	1	2	3	4	5
3.	Farklı spor dallarını yapmaya imkân sağlaması	1	2	3	4	5
4.	Spor yaptıracak eğitmenlerin olması	1	2	3	4	5

Ek 1'in devamı

5.	Yeterli sayıda temizlik personelinin bulunması	1	2	3	4	5
6.	Alanda danışabilecek personelin bulunması	1	2	3	4	5
7.	Yeterli sayıda güvenlik personelinin bulunması	1	2	3	4	5
8.	Şehir merkezine yakın olması	1	2	3	4	5
9.	Eve yakın olması	1	2	3	4	5
10.	Toplu taşıma araçları ile ulaşılabilir olması	1	2	3	4	5
11.	Doğal/yapay su alanlarının çeşitliliği					
12.	Ailece oturulabilecek banklarının bulunması	1	2	3	4	5
13.	Beslenme ihtiyacını karşılayabilecek mekânların olması	1	2	3	4	5
14.	Bilgilendirici levhaların olması	1	2	3	4	5
15.	Ortak kullanım alanlarının temiz olması	1	2	3	4	5
16.	Kiralanabilecek ekipmanların olması (örn.;bisiklet,deniz bisikleti, paten vb.)	1	2	3	4	5
17.	Piknik yapma imkânı sağlaması	1	2	3	4	5
18.	Yeşil alanların çok ve çeşitli olması	1	2	3	4	5
19.	Yılın her döneminde kullanılabilir olması	1	2	3	4	5
20.	Alanda sosyo-kültürel etkinliklerin (Konser, tiyatro vs.) bulunması	1	2	3	4	5
21.	Alanda sportif organizasyonların (turnuva, yarışma vb.) bulunması	1	2	3	4	5
22.	Rekreasyon alanlarının sosyalleşmek için yeterince kalabalık olması	1	2	3	4	5
23.	Çocuklar için eğlenceli etkinlikler (şenlik, eğlence vb.) yapılması	1	2	3	4	5
24.	Alanda söyleşi, kongre, sempozyum vb. etkinliklerin yapılması	1	2	3	4	5

Alt boyutlar

Sportif Çeşitlilik (1-2-3) α :54

Personel (4-5-6-7) α :75

Konum (8-9-10) α :68

Fiziki İmkânlar (11-12-13-14-15-16-17-18-19) α :91

Aktivite (20-21-22-23-24) α :82

Toplam α :80

Açıklanan varyans: 56,352

Referans:

Gümüş, H.,& Alay Özgül, S. (2017). Rekreasyon alanı kullanımına ilişkin katılım engelleri ve tercih etkenleri ölçeklerinin geliştirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 865-882. doi:10.14687/jhs.v14i1.4448

Ek 1'in devamı

Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği

EK 3: Değerli Katılımcı;

Aşağıda sizlerin demografik bilgilerinizi sorgulayan ifadelerin yanı sıra belediyeler tarafından yapılan rekreasyon (boş zamanları değerlendirme) alanı (park vs.) kullanımında etkili olabileceği düşünülen bazı ifadelere yer verilmiştir. Bu ifadelerin rekreasyon alanı kullanımınızdaki önem derecesini liste üzerinde ayrılan alana işaretleyiniz. Her birey, diğer bireylerden farklı olduğundan bu ankette doğru veya yanlış cevap yoktur. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Göstereceğiniz ilgi ve özene şimdiden teşekkür ederim. Uygulama süresi yaklaşık 8 dakikadır.

- 12) Yaşınız:
 13) Cinsiyetiniz: ☐ Erkek ☐ Kadın
 14) Boy:.....
 15) Kilo:.....
 16) Aylık Hane Halkı Geliriniz:.....
 17) Eğitim Durumunuz: ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü
 18) Medeni Durumunuz: ☐ Evli Çocuklu ☐ Evli Çocuksuz ☐ Bekâr Çocuklu ☐ Bekâr Çocuksuz
 19) Hususi aracınız var mı? ☐ Evet ☐ Hayır
 20) Park ve/veya Rekreasyon alanında spor yapma sıklığınız (Lütfen yazınız) Haftada kere
 21) Park ve/veya Rekreasyon alanına geliş nedeninizi, önceliğinize göre (1-2-3 şeklinde) sıralayınız. (En fazla 3 seçenek)
☐ Bisiklet ☐ Çocuklarla oyun ☐ Gezi ☐ Koşu ☐ Köpek gezdirme
☐ Piknik ☐ Paten ☐ Vakit geçirme ☐ Yürüyüş
 22) Genel olarak, sağlık durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz? (Lütfen tek bir şık işaretleyiniz)
☐ Kötü ☐ Fena değil ☐ Emin değilim ☐ İyi ☐ Çok iyi ☐ Mükemmel

Sizin, rekreasyon alanlarına sıklıkla katılımınızı engelleyen, ifadelere ne kadar katıldığınızı; “kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinden birini işaretleyerek belirtiniz.

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.	Suç meyilli kişilerin buraya gelmesi	1	2	3	4	5
2.	Soyulma korkusu	1	2	3	4	5
3.	Fiziksel saldırı korkusu	1	2	3	4	5
4.	Cinsel saldırı korkusu	1	2	3	4	5
5.	Program zamanlarının uygun olmaması	1	2	3	4	5
6.	Boş zaman yetersizliği	1	2	3	4	5

Ek 1'in devamı

7.	Boş zaman saatlerinin uygun ol m aması	1	2	3	4	5
8.	Arkadaşlarımın bu tür etkinliklere katılmaktan hoşlan m aması	1	2	3	4	5
9.	Beraber gelecek kimsenin ol m aması	1	2	3	4	5
10.	Arkadaşlarımın zamanının ol m aması	1	2	3	4	5
11.	Alanın, istediğim faaliyetleri sun m aması	1	2	3	4	5
12.	Spor aletlerinin bakımsız olması	1	2	3	4	5
13.	Spor aletlerinin yetersiz olması	1	2	3	4	5
14.	Rekreasyon alanlarıyla çok ilgili ol m amak	1	2	3	4	5
15.	Alışılmış günlük programı bozmak istem m ek	1	2	3	4	5
16.	Dermansızlık/ enerjisizlik	1	2	3	4	5
17.	Ailevi yükümlülükler					

Güvenlik Engeli (1-2-3-4) α:91

Zaman Engeli (5-6-7) α:82

Arkadaş Engeli (8-9-10) α:86

Spor Alanı Engeli (11-12-13) α:87

Bireysel Engel (14-15-16-17) α:84

Toplam α:85

Açıklanan varyans: 71,234

Referans:

Gümüş, H., & Alay Özgül, S. (2017). Rekreasyon alanı kullanımına ilişkin katılım engelleri ve tercih etkenleri ölçeklerinin geliştirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 865-882.
doi:10.14687/jhs.v14i1.4448

Ek 1'in devamı

T.C.
TRABZON ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA ve YAYIN ETİK KURULU
BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Sizi tarafından yürütülen “ Trabzon Halkının Rekreasyon Tercih Etkenlerinin Belirlenmesi ve Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin İncelenmesi ” başlıklı tez araştırmasına davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkında sahipsiz. Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayınız. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

1. Araştırmayla İlgili Bilgiler:

a. **Araştırmanın Amacı:** Bu araştırmanın amacı; Trabzon halkının rekreasyon tercih etkenlerinin belirlenip, rekreasyon alanı katılım engellerini inceleyerek Trabzon halkı için ihtiyaç duyulan rekreasyonel alanların ve faaliyetlerin planlanmasına katkı sağlamaktır.

b. **Araştırmanın İçeriği:** Bu çalışmada Trabzon halkının rekreasyon tercih etkenlerinin belirlenip, rekreasyon alanı katılım engellerini inceleyerek Trabzon halkı için ihtiyaç duyulan rekreasyon alanlarının yapılmasını, var olan rekreasyon alanlarındaki olumsuzlukların ve rekreasyon kısıtlayıcılarının tespit edilerek yetkili mercilerce ortadan kaldırılmasına ışık tutmaktır. Çalışma sonucunun, planlanacak rekreasyonel alanların ve etkinliklerin şekillenmesinde etkili olabileceği düşünülmektedir.

- a. Araştırmanın Nedeni: ☐ Bilimsel araştırma ☒ Tez çalışması
b. Araştırmanın Öngörülen Süresi: 1 yıl
c. Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): Trabzon

2. Çalışmaya Katılım Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı :

İmzası :

(Varsa) Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin:

Veli veya Vasisinin (kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı :

İmzası :

Araştırmacının

Adı-Soyadı:

İmzası:

Ek 2. Ölçeklerin İzin Belgeleri

1.06.2022 19:59

Gmail - Yüksek Lisans Tez çalışması

Yüksek Lisans Tez çalışması

3 ileti

[Redacted]

19 Ekim 2020 16:36

Alıcı: [Redacted]

Sayın Hocam;

Trabzon Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilimdalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. "Trabzon Halkının Rekreatyon Tercihlerinin Belirlenmesi ve Rekreatyon Alanı Katılım Engellerinin İncelenmesi " Adlı tez çalışmamda tarafınızdan geliştirilen " Rekreatyon Alanı Tercih Etkenleri " ve "Rekreatyon Alanı Katılım Engelleri " ölçeklerinizi veri toplama aracı olarak kullanmak ve etik kurul raporu alabilmek için izninizi rica ediyorum. İyi günler, iyi çalışmalar dilerim.

Saygılarımla...

[Redacted]

Trabzon Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilimdalı'nda Yüksek Lisans öğrencisi

Tel:

[Redacted]

19 Ekim 2020 21:02

Alıcı:

[Redacted]

Ölçeği kullanmandan memnuniyet duyarım.
Ölçek ektedir, Sevgiler.

[Redacted]

19 Eki 2020 Pzt, 16:36 tarihinde şunu yazdı:

[Alıntılanan metin gizlendi]

[Redacted]

Mersin Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Çiftlikköy Kampüsü 33343 Yenişehir/MERSİN

[Redacted]

Mersin University Faculty of Sport Sciences Ciftlikkoy Campus 33343 Yenisehir/MERSİN

2 eklenti

Rekreatyon alanı katılım engelleri ölçeği RAKE.docx
25K

Rekreatyon alanı tercih etkenleri ölçeği RATE.docx
25K

[Redacted]

19 Ekim 2020 21:27

Alıcı: [Redacted]

Çok teşekkür ederim hocam. Çalışmamın sonucunu sizinle paylaşacağım.

19 Eki 2020 21:02 tarihinde [Redacted] yazdı:

[Alıntılanan metin gizlendi]

Ek 3. Araştırma İzni

T.C.
TRABZON ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : E-81614018-000-2200021690
Konu : Etik Kurul Belgesi

07.06.2022

Sayın
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Öğrencisi

"Trabzon Halkının Rekreasyon Tercih Etkenlerinin Belirlenmesi ve Rekreasyon Alanı Katılım Engellerinin İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezi çalışmanız için gerekli olan Etik Kurul incelemesi Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından yapılmış olup, çalışmanıza ait onay formu Ek'te gönderilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: Etik Kurul Formu (2 Sayfa)

Belge Doğrulama Kodu: HTFUM39

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi: <http://ubys.trabzon.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/Index>

Adres: Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü, Söğütli Mah. Adnan Kahveci Bulvarı, 61335 – Akçaabat-
Trabzon / TÜRKİYE
Telefon No: (0 462) 4551000
e-Posta: trabzonuniversitesi@hs01.kep.tr
Kep Adresi: trabzonuniversitesi@hs01.kep.tr

Faks No:
İnternet Adresi:

Bilgi için :

Telefon No: (0 462) 4551014

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

**** tarihinde ***** doğdu. İlköğrenim, orta ve lise öğrenimini Beşikdüzü ilçesinde tamamladı. 2006 yılında Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Rekreasyon Bölümü'nden mezun oldu. 2008-2009 yılların askerlik görevini tamamladı. 2009-2010 yıllarında Aydın Polis Meslek Eğitim Merkezi'nden mezun olup, 2010 yılında polis memuru olarak göreve başladı. 2015 yılında Ordu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Pedagojik Formasyon Sertifikası aldı. 2018-2019 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı. 2017 yılından itibaren Şalpazarı İlçe Emniyet Amirliğinde polis memuru olarak görev yapmaktadır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : *****

E-Posta : *****

Tel : *****